

Az Egyházi Könyvtárak
Egyesülésének negyedéves
hírlevele

A kiadvány változatlan formában és tartalommal
szabadon terjeszthető, felhasználható,
nyomtatható, sokszorosítható és korlátozás
nélkül közzétehető. Ez a Mű a Creative Commons
Nevezd meg! 4.0 Nemzetközi Licenc feltételeinek
megfelelően felhasználható.

Lezárva: 2025. november 28.

Felelős szerkesztő: Bálint Ágnes

A címlapon a stavangeri VID Specialized
University könyvtár Dahle-különgyűjteményének
enteriórje látható. A hátapon Szent Swithinnak,
Stavanger védőszentjének hímmzett alakja a város
utolsó katolikus püspökének palástján.

Fotók: a szerzők, az Egyesülés Nemzeti
Múzeuma

Tipográfia, tördelés: Mikáczó Kamilla

Az Egyesülés székhelye:
1092 Budapest, Ráday u. 28.

A szerkesztőség címe:
4026 Debrecen, Kálvin tér 16.
E-mail: balint.agnes@silver.drk.hu

ISSN 2416-0229 (online kiadás)

Tartalomjegyzék

- 3 | Dr. BÁLINT ÁGNES: Beköszöntő
- 4 | BARANYA PÉTER: Aratnivalók munkásai
- 6 | MOLNÁR ZSUZSANNA: Bemutatkozik az Adventista
Teológiai Főiskola Könyvtár és Dokumentációs Központ
- 8 | Dr. BÁLINT ÁGNES: A mesterséges intelligencia szerepe
az európai teológiai könyvtárakban
- 16 | VARGA-KOHÁRI MÁRIA: Könyvtár – Könyvek – Emberek
- 20 | FLIER GERGELY: Szomszédolás az Unitárius könyvtárban
- 26 | GRÓCZ ZITA: Kalocsai kódexek feldolgozásának
műhelytitkai
- 29 | BÍRÓ ÉVA: „Kecskemét tett engem íróvá.”
Jókai diákévei Kecskeméten
- 32 | VIOLÁNÉ BAKONYI IBOLYA: „Jó, ha valaki így él,
jeleket vésvé – és jeleket viselve, ha ezek sebek is.”
- 34 | ZELENÁK SÁRA: Kutatók Éjszakája a Ráday Könyvtárban
- 37 | GÁBORIK JUDIT, DR. OLÁH RÓBERT: Kollégiumi Könyvtári
Napok: egy programokban gazdag hét a Nagykönyvtárban
- 40 | LASKAY ANNA: Amire egy pályázat tanít – a Könyvtári
kihívás pályázói szemmel
- 42 | KÖVÉCS ILDIKÓ: Nagy Nyári Könyves Kihívás
a GFE Könyvtáraiban
- 43 | DR. BERECS ÁGNES: Hazlátogatott Rákóczi György
fejedelem Bibliája
- 45 | A Koller Könyvtár kötetei régi-új helyükön
- 46 | Online könyvtári marketing, social média használata
az egyházi könyvtárak tájékoztatási, kultúraterjesztő
munkájában
- 47 | Muzeális könyvtári terek, régikönyves gyűjtemények
preventív állományvédelme –Egy aktuális eset tanulságai

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése a magyarországi és határon túli magyar egyházi-felekezeti könyvtárak ökumenikus szellemiségű szakmai-érdekképviselői szervezete. 1994-ben alakult, 1995 őszén jegyezte be hivatalosan a Fővárosi Bíróság. Az Egyesülés legfőbb szerve a közgyűlés. Az ügyeket az elnök, titkár, kamarás, felügyelőbizottság és a tíztagú elnökség intézi. A közgyűlés évente ülésezik, a többnapos összejövetel programjában a közgyűlésen túl tudományos konferencia, szakmai délelőtt, valamint ökumenikus lelki program is szerepel. Az összejöveteleket minden évben más-más felekezet és könyvtár rendezi. Az Egyesülés tagjai az egyházi könyvtárak (intézmények). Az egyesületnek jelenleg 62 tagkönyvtára van, 30 könyvtár szerepel a nyilvános könyvtárak jegyzékén. Az egyesülethez a könyvtárak mellett pártoló tagként magánszemélyek is csatlakozhatnak. Tiszteletbeli tagjaik közé választják azokat a magánszemélyeket, akik az egyházi könyvtárak érdekében vagy tudományos munkásságukban kiemelkedő tevékenységet folytatnak. Az Egyesülés szakmai napokkal, továbbképzésekkel, kiadványokkal igyekszik előmozdítani az egyházi gyűjtemények szakmai munkáját. A külső és belső kommunikáció az évente négyszer megjelenő EKE Hírlevél, az EKE honlap, az EKE levelezőlista, illetve az EKE Facebook és az UNITAS (Egyházi Könyvtárak Közös Katalógusa és Információs Portálja) segítségével történik. Az Egyházi Könyvtárak Egyesülése 2002 óta tagja a BETH-nek (Bibliothèques Européennes de Théologie), az európai teológiai könyvtárak egyesületének.

Kedves Kollégák!

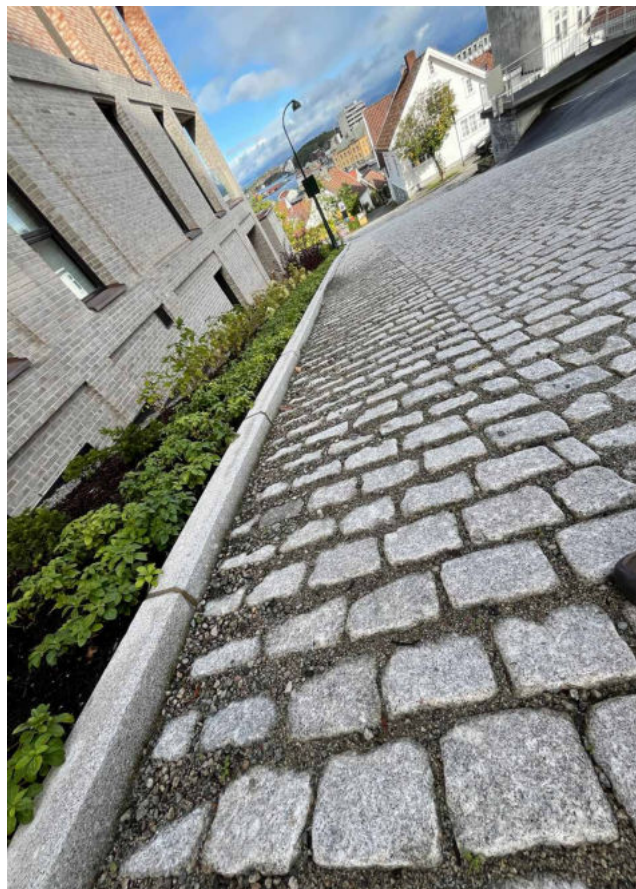
Ebben a számban szinte minden írás valamilyen mozgásról beszél: könyvtárak csatlakoznak közösségünkhöz, gyűjtemények útra kelnek, emberek és könyvek találkoznak. Bemutatkozik az Adventista Teológiai Főiskola könyvtára, amely speciális gyűjtőkörével, irodalomterápiás kezdeményezéseivel és sokrétegű gyűjteménytörténetével gazdagítja az egyházi könyvtári hálót. A BETH stavangeri konferenciájáról szóló részletes beszámoló pedig arra emlékeztet bennünket, hogy a mesterséges intelligencia kérdései már nem a jövőt érintik, hanem mindennapi szakmai környezetünkben vannak jelen.

Különösen fontos számunkra, teológiai és egyházi könyvtárak munkatársai számára, hogy az MI használatát ne csak technológiai, hanem etikai szempontból is mérlegeljük. A konferencián elhangzott előadások egyértelművé tették: nem pusztán új eszköz áll előttünk, hanem olyan kihívás, amely az emberi méltóság, a felelősségteljes adatkezelés, a szellemi tulajdon és a közösségeink iránti elkötelezettség gondos átgondolását is igényli. Az oktatási környezet, amelyhez könyvtárainkkal kapcsolódunk, érzékeny terület, ahol az MI bevezetése csak akkor járhat jó gyümölcsökkel, ha átláthatóan, biztonságosan és a hitbeli-etikai megfontolásokat tiszteletben tartva történik. A lapszám beszámolója megmutatja, hogy más országok teológiai könyvtárai már keresik azt a felelős utat, amelyen érdemes elindulnunk.

Jubileumi és emlékező írásaink a gyökereinkhez vezetnek vissza: a Váci Egyházmegyei Könyvtár 150 éve, a Jókai-emlékévet kísérő kiállítások, valamint Vályi Nagy Ervinre való emlékezés mind azt mutatják, hogy gyűjteményeink nemcsak könyvek, hanem sorsok, városok és közösségek történeteit őrzik tovább. A Szomszédolás program idei állomása és a különböző rendezvénybeszámolók pedig arról tanúskodnak, milyen lényeges a találkozás: egymás tereiben járva jobban értjük saját munkánkat is.

Öröm látni, hogy közösségünkben sokféle kezdeményezés születik, amelyek kreatívan szólítják meg a gyerekeket, fiatalokat és időseket – legyen szó könyvtári napokról, olvasási kihívásokról vagy a Kutatók Éjszakájáról. Ezek mind azt üzenik: könyvtáraink élő, nyitott terek, ahol a szakmaiság és a közösségépítés kéz a kézben jár.

Köszönöm mindazok munkáját, akik írással, fényképpel, szervezéssel, szerkesztéssel hozzájárultak ehhez a lapszámhoz.

Kívánom, hogy az olvasás most is megerősítsen bennünket abban: különböző gyűjteményekben dolgozunk, de ugyanannak az ügynek – hitünk, kultúránk és olvasóink szolgálatának – vagyunk munkatársai.

Az év fordulójával stafétaátadásra is sor kerül: szerkesztőként ezennel elköszönök a kollégáktól, átadom feladatokat Laskay Annának, az EKKE Tittel Pál Könyvtár munkatársának, aki kommunikáció területén még szélesebb tapasztalattal rendelkezik, mint én. Segítsük az ő munkáját is hosszabb-rövidebb írásokkal, konferencia- és rendezvénybeszámolókkal, könyvismertetésekkel, hogy Hírlevelünk egyesületünk életének hiteles krónikája, az egyházi és világi könyvtárosok informálásának színvonalas médiuma maradjon. Hálával kívánok sok erőt, ihletet és sikert Annának.

Áldott Karácsony, reménnyel teli új esztendő köszöntön minden kedves kollégára!

DR. BÁLINT ÁGNES

Tiszántúli Református Egyházkerület
Közgyűjteményei

Aratnivalók munkásai

Baranya Péter EKE elnökké választása alkalmával 2025. július 7-én elmondott ünnepi beszéde

Baranya Péter

Piarista Rend Magyar Tartománya
Központi Könyvtára könyvtárvezetője,
az EKE új elnöke

Kedves Kollégák!

A látogatóink és talán a szakma szemében is az egyházi könyvtárak általában az állandóság fogalmával kapcsolódnak össze évszázadokat átívelő történetükkel. Ez az érzésünk támad akkor is, amikor itt a Líceum épületében a Főegyházmegyei Könyvtár épületébe belépünk. A római katolikus liturgiában a Nagyszombat éjszakai tűzszentelés szövegében halljuk: „Krisztus ugyanaz tegnap és ma, ugyanaz mindörökké”. Gyűjteményeinkben a nem változó Istenről is tanúbizonyítást teszünk a szüntelenül változó világban. Ez az állandóság nagy kincsünk, értékünk, amire büszkének kell lennünk, és amiből erőt és küldetést meríthetünk.

Ugyanakkor a szüntelen változó világ megköveteli tőlünk a hozzá való alkalmazkodást, a folyamatos változást is. A hirdetett Ige ugyanaz, az igehirdetés módja változik.

Könyvtári munkánk során egyre inkább küzdünk a változásokkal. Egyházi intézményrendszerünk is folyamatosan változik, változnak a fenntartók elvárásai és a körülöttünk működő intézmények igényei is. Meg kell küzdenünk a téves elképzelésekkel: „Minden fent van az interneten”, „Vége a Gutenberg-galaxisnak” stb. Be kell bizonyítanunk, hogy ez nem igaz. Az elvárások mentén át kell alakítani szolgáltatásainkat is. A hagyományos információszolgáltatástól az adatbázis-szolgáltatás felé mozdultunk, sőt már a mesterséges intelligenciát próbálgatjuk. A hozzánk érkezők sem elsősorban hagyományos kölcsönzés és adatkeresés miatt érkeznek. Nagy szerepe lett a közösségépítésnek, a múzeumpedagógiának. Olvasóink után beköltöztünk a közösségi médiába is. De az alapvető szerep: az igaz, a szép és az isteni hirdetése nem változott.

Ez igaz az egyesületünkre is. Vannak, amiknek örökös alapoknak kell lenniük: a személyes kapcsolatok ereje, a szilárd elkötelezettségünk a hivatásban, a könyvtáraink ügyében, a testvéri együttműködés és együtt munkálkodás ereje. Ezek hatalmas értékek és erősségek. A szüntelenül változó világ azonban megköveteli,

Az Egyesülésünk konferenciáin, szakmai napjain elhangzó előadásokról (amennyiben az előadók ehhez hozzájárulnak), videofelvételt készítünk, amelyeket utólag az Egyesülésünk youtube csatornáján teszünk közzé.

Kövesse csatornánkat!

youtube.com/@EgyhaziKonyvtarakEgyesulese

hogyan egyesületünk is változzon. Válaszoljon az új kihívásokra, és legyen mondanivalója az új könyvtáros generációk számára is. Ilyen módon, az örök értékekre figyelve kell megújítanunk működésünket, egyesülésünket.

Sok feladat áll előttünk, amiket el kell végeznünk, ha működni szeretnénk. A jogszabályok változásai miatt alaposan át kell dolgoznunk alapszabályunkat. Új, a mai igényeknek megfelelő honlapot kell készítenünk. Folytatnunk kell a megkezdett projekteket, folyamatokat is. Be kell fejeznünk az Unitas fejlesztését, hogy megkönnyítse mindennapi munkánkat. Jó lenne foglalkozni újabban felmerülő kérdésekkel. Például a véglegesülő Nemzeti Névtér szolgáltatás felveti a kérdést, hogy a katalógusainkban, munkánk során előkerülő egyházi személyek megjelennek-e ebben az adatbázisban. Ha meg is találjuk őket, a számunkra fontos egyházi tisztségek mennyire szerepelnek az életrajzokban, pontosak, teljesek-e az adatok? Az adatbővítéshez, pontosításhoz szükséges adatokat viszont a mi gyűjteményeink őrzik, sokat közülük már évek óta digitalizáltunk is. Vajon hozzá tudunk-e járulni az adatgazdagításhoz?

Tovább kell építenünk a kapcsolatainkat az egyházi és állami hatóságokkal, szervezetekkel és a világi szakmai szervezetekkel.

Válaszolnunk kell az új kihívásokra. Nemcsak, hogy nyakunkon a chatgpt, de már megjelentek a felekezeti szövegekkel feltanított leágazásai. Nemcsak Categpt, SolaGPT és Reformgpt létezik, de született már Bible-Bot is. Ezek pedig – lássuk be – azokból az adatokból is építkeznek, amiket mi digitalizáltunk és tettünk közzé. Figyelemre méltó, hogy ezeket az új platformokat

is a Chatgpt segítségével találtam meg, ami először simán letagadta a létezésüket, úgy kellett kipróbálni belőle az információkat. De a könyvtárainkban az előnyei is láthatóak már, egyik tagkönyvtárunk éppen kéziratos cédulakatalógusát digitalizálja és rendezi adatbázisba mesterséges intelligencia segítségével.

Ezekben a kérdésekben a fiatalabb generációk járatosabbak, mint mi, régebb óta fiatalok. Szeretném buzdítani a fiatal kollégákat: gyertek, hallassátok hangotokat, saját perspektívákkal, újabb tudásotokkal gyarapítsátok az egyesület munkáját. Tudjátok: „Fiatalok, tiétek a jövő. Valamikor úgy volt, hogy a miénk lesz.”

Az aratnivaló sok, de a munkás egyre kevesebb. Hívok és bátorítok minden kollégát, hogy jöjjön, és vegye ki a részét az egyesület munkájából. Hozzunk létre munkacsoportokat, akik felvállalnak feladatokat. Írjatok a Hírlevélbe, segítsetek szerkeszteni. Segítsetek a facebookos jelenlétben és az új honlap megszerkesztésében. Miért fontos ez? Többször magam is meglepődtem, mennyi tudást, szolgáltatást, új adatbázist, kezdeményezést hoztak létre az egyházi könyvtárak munkatársai. Magunk is nehezen igazodunk el köztük. Együtt nagyobb tudunk szólni: mutassuk meg értékeinket saját közösségünk és a világ számára. Legyünk tartóra helyezett lámpás, amely bevilágítja a körülötte gomolygó kaoszt.

BARANYA PÉTER
EKE elnök

Bemutatkozik az Adventista Teológiai Főiskola Könyvtár és Dokumentációs Központ

2025 nyarán csatlakozott könyvtárunk az Egyházi Könyvtárak Egyesüléséhez. Ez alkalomból illő módon kívánunk bemutatkozni: kik is vagyunk mi, hol található a könyvtár, milyen könyvtári állománnyal rendelkezünk.

A könyvtári állomány jelentős része a Hetednap Adventista Egyház Különgyűjtemény, illetve az előd intézmény, a Magyarországi Szabadegyházak Tanácsa (SZET) Lelkészképző Intézetnek a gyűjteménye, valamint ide került a Lenk Lajos Magángyűjtemény is. A Lelkészképző Intézetet 1966-ban alapították, és 1990-ig működött. Ezen felül meg kell említeni, hogy az állományba több kisebb-nagyobb hagyaték került be az évek során. Külön ki kell emelnem Albrecht József könyveit, a Párniczky hagyatékot, illetve Szigeti László és Szigeti Jenő hagyatékát. A tematikus gyűjtési folyamat 2009-ben indult meg, a nemzetközi adventista egyetemeket felügyelő Adventist Accrediting

Association¹ szervezet hatására azért, hogy a teológushallgatók számára megfelelő tudásbázis álljon rendelkezésre. Az ekkor beszerzett könyvek alkotják a helyben használható Kézikönyves Gyűjtemény túlnyomó többségét.

A könyvtár 1998-ban a főiskolával együtt költözött be a jelenlegi épületbe, mely Pécelen található a Ráday utca 12. szám alatt. A folyamatosan bővülő állomány mára már kezdi kinőni a 128 négyzetméteres helyiséget, mely két részre oszlik: az olvasótérre és a szabadpolcos állományra. Sajnos külön raktárhelyisége nincsen a könyvtárnak, de a Lenk Lajos Gyűjtemény

¹ <https://www.adventistaccreditingassociation.org/>

külön szobában kapott helyett, amely jelenleg a rektorhelyettesek irodájaként is funkcionál, és találóan a Lenk Szoba elnevezést kapta.

Lenk Lajos hetednap Adventista lelkipásztor volt, aki 3700 dokumentumot hagyott a főiskolára, köztük jelentős német nyelvű irodalmat, illetve egy kisebb hanglezgyűjteményt. Ez utóbbit hónapról hónapra gyűjtögette össze.

A Muzeális Gyűjtemény főként a 1850–1945 között megjelent műveket tartalmazza, elenyésző az 1850 előtt megjelent művek száma.

A könyvtár fő gyűjtőköre az adventista irodalom, magyar és idegen nyelven, elsősorban angolul, de jelentős a német nyelvű adventista irodalom az állományban.² Ezen dokumentumok beszerzése köteles példányokon keresztül zajlik, az Advent Kiadó által, valamint külföldről, és más adventista kiadóktól vásárlás útján, illetve egy részük adományként érkezik a könyvtárba.

Külön meg kell említeni a kisebb Ellen G. White Gyűjteményt, mely szintén magyar és idegen nyelven található meg.

Az állomány ezeken felül több kisebb gyűjteményre lett bontva. A főiskolai oktatáshoz szervesen kapcsolódó úgynevezett kötelező és ajánlott szakirodalom külön tematikusan lett elhelyezve, ezzel is segítve a hallgatókat a keresésben.

A könyvtárban helyett kapott a főiskola hallgatóit segítő Jegyzetbolt is, ahol a főiskola oktatói által írt teológiai szakkönyveket van lehetőségük megvásárolni, de a biblia héber és görög nyelv oktatásához szükséges segédkönyveket is megvehetik ugyanitt. Az Adventista Teológia Főiskola saját kiadványa, az Adventista Szemle szintén kapható a Jegyzetboltban.

A könyvtárban az évek alatt több könyvtáros váltotta egymást, ami sokszor azt eredményezte, hogy több feldolgozási munkafolyamat kezdődött és ért véget egy-egy kolléga távozásával. Jelenleg a könyvtári állomány feldolgozása a HUNTEKA integrált könyvtári rendszerben történik, 2020 óta. A feldolgozottsági szint körülbelül 80%, így az állomány túlnyomó többsége elérhető, és visszakereshető a könyvtári

katalógusban³. A könyvtárban ezen felül a MATARKA adatbázisba történik több adventista lap feldolgozása: Adventista Szemle, előzménye az ATF Szemle, az Adventhírnök, folytatása az Adventista Világ, ennek folytatása az Adventist World Digest, folytatása Hit és Élet, illetve a Boldog Élet Magazin.

A főiskola életének szerves része a könyvtár⁴. A hallgatókhoz és az oktatókhoz szorosan kapcsolódik. Részt vesz a hagyományos könyvtári szolgáltatások mellett az adatbázis-használat népszerűsítésben és ennek az oktatásában. Könyvtári estéket szervez, valamint 2025-ben irodalomterápiás alkalmakat indított, amely jelenleg online formában zajlik.

Az MTMT Intézményi adminisztrátor⁵ feladatát is a könyvtár látja el. A könyvtár blogot üzemeltet, ahová rendszeresen feltölti az évente 4 alkalommal megjelenő Könyvtári Hírlevelet.⁶ A könyvtár jelenlegi könyvtárosa Molnár Zsuzsanna, aki 2019 decembere óta dolgozik a könyvtárban. Teológus BA diplomával és fejlesztő irodalomterapeuta szakirányú diplomával rendelkezik, segédkönyvtáros végzettséggel. Előtte a BME OMIKK könyvtárában dolgozott, olvasószolgálatban. 2024-ben csatlakozott a MKE Pest Megyei Szervezetéhez. Munkáját segíti a Tanulmányi Osztály munkatársa G. Tóth Aletta, aki részt vesz a feldolgozási munkafolyamatokban. Ezen felül önkéntes hallgatók, diákmunkások, nyaranta pedig közösségi szolgáltatók segítik a könyvtárost a munkájában.

A könyvtárban folyó szakmai és tudományos felügyeletet a főiskola Tudományos Tanácsa látja el, valamint a Tudományos és Minőségbiztosítási rektorhelyettes felügyeli. A HUNTEKA integrált könyvtári rendszerben folyó feldolgozási munka, a teológiai folyóiratok MATARKA adatbázisba történő feltárása, valamint az MTMT adminisztrációs feladatok ellátása révén a könyvtár aktívan részt vesz a hazai szakmai hálózatban.

Bízunk benne, hogy az Egyesülés tagjaként lehetőségünk nyílik tapasztalatainkat megosztani az egyházi és felsőoktatási könyvtárak közösségével, különös tekintettel a speciális gyűjtőköri kihívásokra. Köszönjük a befogadást!

MOLNÁR ZSUZSANNA

Adventista Teológia Főiskola Könyvtár
és Dokumentációs Könyvtár

² <https://atf.hu/download/konyvtarhasznalati-szabalyzat/>

³ <https://atf.opac3.monguz.hu/>

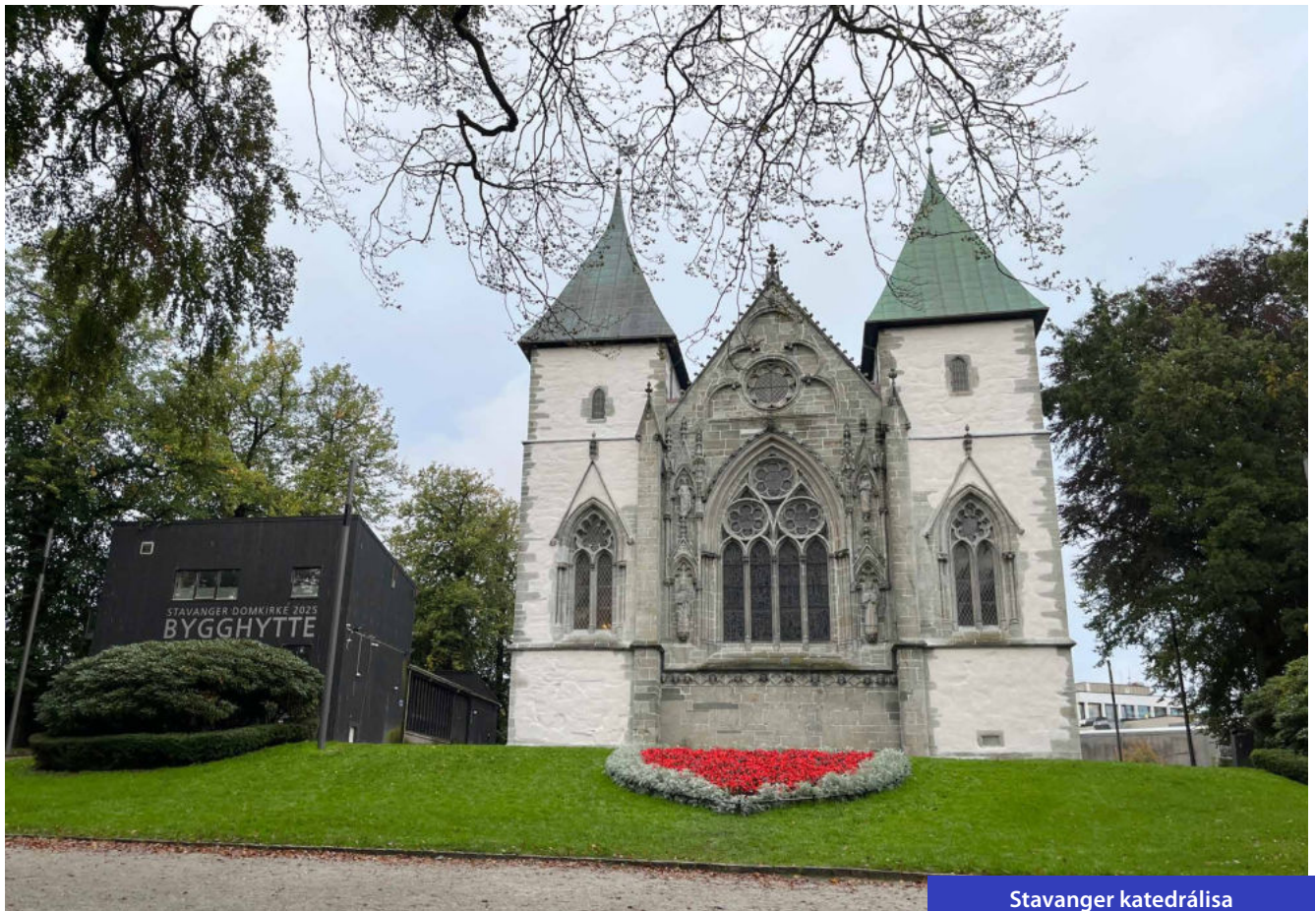
⁴ <https://atf.hu/konyvtar-es-dokumentacios-kozpont-2/>

⁵ <https://atf.hu/mtmt-2/>

⁶ <https://adventistakonyvtar.blogspot.com/>

A mesterséges intelligencia szerepe az európai teológiai könyvtárakban

BETH konferencia, 2025. szeptember 21–24.,
Stavanger

A BETH idei konferenciája rendhagyó módon opcionálisan választható, program előtti városnézéssel indult. A tengerparti Stavanger 10. századi gótikus katedrális irodalmi rendezvényt látott vendégül, a közeli 150 éves Szent Péter lutheránus templomban esti egyházi könnyűzenei koncertre próbáltak. Az óváros kanyargós utcáin a közeli imaházban tudtunk végre megpihenni, és a város egyházi múltjában

kicsit elmélyülni. Stavanger a misszió városa volt – a norvég „Bible-belt”, azaz Biblia-öv csatjának is nevezték. Ez a metafora az ország vallásilag elkötelezetebb déli, délnyugati part menti területeit jelöli. A kis imaház az államvallás hierarchiájától és felügyeletétől függetlenül is közösségi életet élő, bibliaolvasó, a pietista lelkiség által áthatott, sokszor üldözött, bebörtönzött lelkészek és hívek rendszeres találkozóhelye

volt, ahol felszenteltek és laikusok, férfiak és nők, különböző társadalmi rétegek képviselői egyenlőképpen osztoztak a közösségben és hirdették Isten igéjét. Az imaház ma főleg az ifjúsági közösségi misszió otthona. A konferencia helyszíne és helyi szervezője a VID Specialized University, amely az egészségtudomány, társadalomtudományok, menedzsment, diakónia és teológia szakokon kínál alap-, mester- és doktori képzéseket, illetve továbbképzéseket, és amely maga is egy missziós célú teológiai oktatásból nőtt ki, sőt 2028-ra szeretné kivívni az egyetemi rangot. Az intézményt megalapozó NMS – Norwegian Mission Society, azaz a norvég misszió társaság irodái a három éve átadott új főiskolai épületegyüttes harmadik emeletén találhatóak ma, de megőrizték a campuson az egykori oktatási központ klasszikus, fából épült százötven éves épületét is. Ezt a missziós lelkületet és szemléletet a modern oktatási környezet kialakításában is megőrizték, a közös terekben a múlt eleveenségét lehet megtapasztalni a kiállított tárgyak, képek, filmek és a térbe nyitott kápolna által.

A konferencia hivatalos első programján a tagkönyvtárak beszámoltak éves tevékenységeikről, megvitták az újdonságokat és nehézségeket. A tagok beszámolóit nyilvánosak, és a BETH honlapjáról elérhetőek, ezek a beszélgetések mégis jók arra, hogy kendőzetlenül felvállalják a tagkönyvtárak a nehézségeiket, illetve támogatást nyújtsanak egymásnak egy-egy konkrét kérdésben. Általánosan elmondható, hogy a fenntartók érdeklődése és támogatása a legfontosabb olyan külső ok, amely egy-egy könyvtár vagy nemzeti szervezet működését előre tudja lendíteni, a könyvtárosok lelkesedése és teherbírása önmagában nem elég.

Az első nap filmnézéssel zárult. *Les poids des livres* (A könyvek súlya) címmel készült el egy 52 perces dokumentumfilm a Bibliothèque de Port-Royal új helyszínre költöztetéséről. A hat éven át felvett interjúkban könyvtárosok, kutatók, a könyves örökség elkötelezett fenntartói szólalnak meg, a bontás és újjáépítés helyszíni felvételei nagyon szép portrét mutattak be egy olyan könyvtárról, amely zárt és rejtett életét feladva a tágabb tudományos nyilvánosság számára nyitotta meg kapuit. A janzenista-jezsuita vitákban, ellentétben és politikai forrongásban elhíresült és lerombolt kolostor állományát megőrizték és újabb gyűjteményrészekkel gazdagították. Hosszú ideig magánkézben volt, ma kulturális örökségnek tekintik, és végre gondosan titkolt magánlakásból az egyetemi és kutató nyilvánosság számára is megközelíthető helyre költözött. A film arról tesz tanúságot, hogy egy-egy könyvtár messze túlmutat a benne őrzött könyvek testén vagy más tárgyak anyagiságán – életek, életművek,

korok és gondolatok olyan szövevényes együttesét alkotják, amelyben jelentéssel bír még a polc és azon a sorrend kialakítása, a díszítő tapéta mintája is – francia kollégáink ennek tudatában és megható tiszteletével mozdították a könyvtár minden elemét.

A konferenciát **Stefano Maria Malaspina** elnök nyitotta meg. Egy MI alkalmazástól kért idézetet a megnyitóra, amely a csendet, a gyengédséget, a közösség és a személyesség fontosságát emelte ki, illetve felhívta a figyelmet arra, hogy a könyvtárak és bináris kódok mögött az emberi sorsokat, történeteket lássuk meg. (!)

Az első bevezető előadást a vendéglátó könyvtár munkatársa, **Hannah Pope** tartotta. Miután elismerte, hogy a mesterséges intelligencia témája negatív érzelmekre hangol, mert megkerülhetetlenül szembe találjuk magunkat vele, és egyaránt látjuk negatív és pozitív hatásait is, mégis állandóan egyfajta körkörös érvelésben találjuk magunkat, sokszor forgunk körülötte úgy, hogy nem találjuk a helyes kiutat. A „helyes” nem véletlen kifejezés, mert sokkal erősebb nyomást érzünk arra, hogy milyen pozíciót kell felvennünk vele kapcsolatban, mint hogy milyen pozíciót szeretnénk felvenni vele kapcsolatban – vagyis az etikai megfontolásokat nem lehet elodázni. Előadását három gondolat köré építette:

1

Az MI egyfajta techforradalom, amely átrajzolja az ember-gép együttműködését, váltás van abban, hogy az információval hogyan bánunk. Nem egy új eszközről van szó, amelyet használni kezdünk (vagy sem), mert láthatatlanul fonja át a korábban használt eszközeinket (szövegszerkesztőt, keresőmotorokat, stb.; cégek hasznosítják, a profitorientált világban kivívta helyét) – merőben más, mint az Internet elterjedése, amelynél alapvetően ember kellett a tartalom előállításához, és jószerével a hozzáférést jelentette. Az MI esetén az információ önálló életet él, nem köthető forráshoz, a hang/kép eltulajdonítható, messzemenő hatása van a társadalomra, intézményeire, pl. a választásokra, vagy a tudomány bizonyítékokon alapuló felépítésére.

2

A könyvtáraknak a technológiai változás élére kell állniuk, nemcsak kritikusai, hanem egyenesen nagykövetői kell hogy legyenek, mindenekelőtt pedagógiai és etikai megközelítéssel. A felhasználásban érvényre juttatott kreativitással, illetve az etikai szempontok hangsúlyozásával, amihez minden véleményt, nézőpontot meg kell ismerni, nemcsak a mellette vagy ellene levők, azaz a szélsőségeket képviselő álláspontokat.

3

A teológiai könyvtárak sajátos nézőpontját vizsgálta a kérdésben az előadás harmadik részében. A logos, az isteni szó kijelentés, azaz kommunikáció révén a miénk – egy antropocentrikus megközelítésben – a teológia emberi törekvés az isteni kifejezésére, mindannak a megfogalmazása, amit az ember az isteniből megértett. A teológiai könyvtáros egyfajta szürke zónában találja magát, mert az MI és a könyvtárosság viszonyáról általában pozitív álláspont jelenik meg a szakirodalomban, a nüanszok azonosítása és etikai mérlegelése mégis hangsúlyosan a feladatunk marad. Az oktatásban megkerülhetetlen egyrészt az MI tematizálása, másrészt az etikus használat kidolgozása. Következtetésként azzal zárta előadását, hogy jobb most kérdezgetni egymást, mint később azt elemezni, hogy hol szúrtuk el az MI hasznosítását. Nehéz mindkét táborban megvetni a lábunkat, hiszen bár a holland egyetemi képzésben már benne van az MI oktatása, a könyvtáros számára ez egyfajta versenyfutás is, mert adott esetben a hallgatók már jártasabbak bizonyos eszközök ismeretében, az egyetemek lassabban reagálnak, illetve sok publikáció a témában elavul, mire megjelenik.

A konferencia során az előadók arra szorítottak, hogy egy-egy sikeres könyvtári MI alkalmazást, vagy éppenséggel etikai kérdéseket vessenek fel a témában. **Dr. Jürgen Warmbrunn** (Herder Institute Research Library) Kelet-Közép-Európa történetére és kultúrájára szakosodott könyvtár vezetőjeként két MI alkalmazásukról számolt be. Először a gyarapítási folyamat gyorsítására és automatizálására használtak MI-t, amely különböző könyves információforrásokat azonos, összehasonlítható adatformátumra hoz, kiszűri a duplumokat, listákat generál, amelyeket aztán összehasonlít a könyvtár katalógusával, aminek eredményeképpen a gyarapításra ajánló listát készít (GPT-4o-mini). Egy cseh diaszpórából hazahozott 16.500 könyvtári egységből álló állomány esetén is a fenti módon leltárjegyzékek alapján dolgoztak.

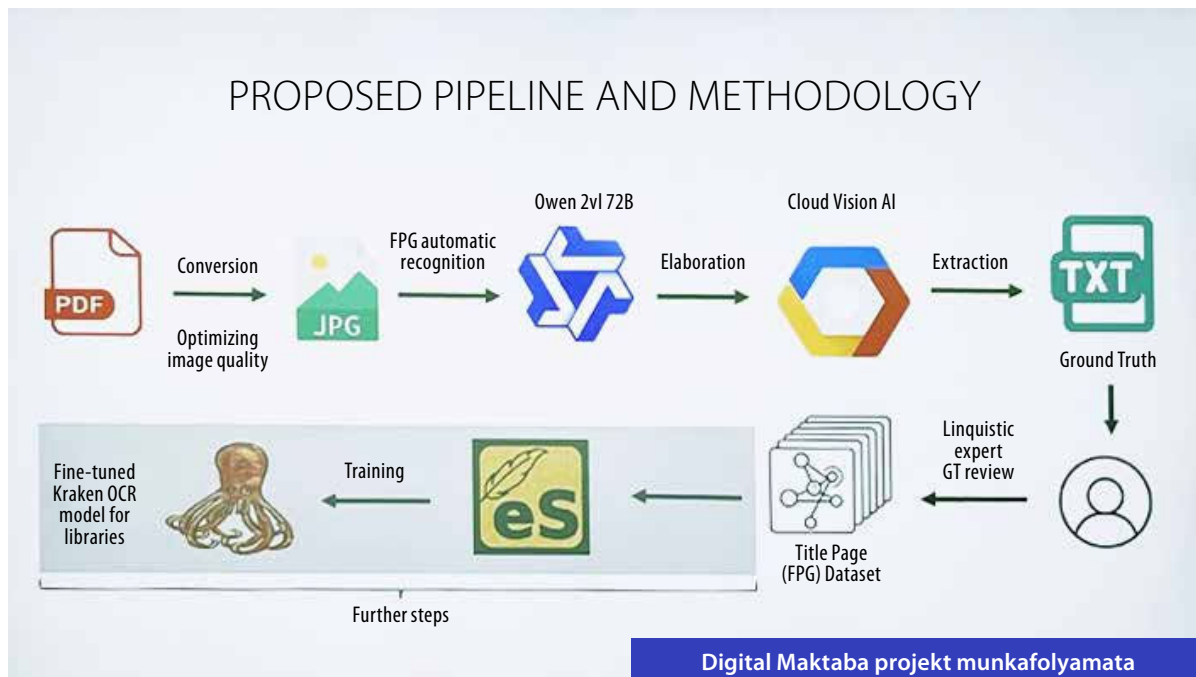
A másik eszközt a tartalomjegyzékek feldolgozására használják, hogy azok is a katalógusban kereshetők legyenek, ennek lépései is hasonlóak, pica+ adatcsereformátumra alakítják a tartalomjegyzéket, és úgy kerül be a katalógusba. Saját MI modellt dolgoztak ki, egyetlen, könyvtári szakmában is jártas szabadúszó fejlesztővel dolgoznak, az előadó véleménye szerint informális jó kapcsolatuknak köszönhető

A Dahle-különgyűjtemény megtekintése

„Egy ügynek mindig több oldala van” – az új főiskolai
könyvtárbelső megőrzött, régi bútorokkal

a könyvtári fejlesztésük, amelyre amúgy pályázati forrás áll rendelkezésükre. **Donatella Bellardini** és **Rodrigo Nilo Palominos** az olasz Püspöki Konferencia közösségi oktatás programját mutatták be, amelyben a közgyűjteményi ágakat annak szolgálatába állították, hogy a szegénységgel szembeszálljanak, és felszámolására kísérletet tegyenek. Pilot programjukat a Barnabiták Tanulmányi Központja a De Le Salle Szent Jánosról elnevezett könyvtárral bonyolította le. A keresztény iskolákat átfogó programban élménypedagógiai, olvasásterápiás módszerekkel dolgoztak, célközönségük nemcsak a különböző tanulói korosztályok voltak, hanem bevonták a szülői közösségeket is, személyesen és online eseményekre is. Az MI-t a gamifikációban, az olvasmányok értékelésében használták, de legkiterjedtebben azok az oktatói anyagok foglalkoztak vele, amelyeket tanároknak és tanulóknak is feldolgoztak az MI-vel való élets etikai vonatkozásai tekintetében.

A hétfői napon konferenciánk bekapcsolódott a campus istentiszteletébe, amelyet egy oslói és a helyi egyetemi lelkész is vezettek – az igehirdetés a tudás fáját és gyümölcsét állította a figyelem középpontjába, és az értelmezési hagyomány bevett fordulataitól őrizkedve azok pozitív, előremutató, értékes potenciálját hangsúlyozta.

A délelőtti utolsó előadását a norvég **Henrik Holtvedt Andersen** tartotta arról, hogyan használják az MI-t kutatási adatok digitalizálására és tisztítására. Egy norvég teológus, Erling Birkedals hosszú távú

kutatási projektjének kvalitatív adataival foglalkoztak. A vallásosságot a gyermekkortól felnőttkorig kísérő és kutató projekt ugyanazokat a kérdéseket tette fel a kutatásban résztvevő személyeknek életük során, ezeket a válaszokat kellett anonimizálni, digitalizálni, és az értelmezést, sőt újraértelmezést is segítő adatformára hozni. A ChatGPT zárt, de nem biztonságos, vagyis nem GDPR-megfelelő, előfizetéses változatát használták. Először jpg formátumba digitalizált képekből szövegfelismerővel kinyerték a szöveget, majd törölték vagy általánosították az érzékeny adatokat. Utána úgynevezett promptokkal érték el, hogy a szövegekből a megfelelő adatokat excel-táblába kinyerjék. Természetesen a promptokat ismételni kellett, a kérést egyre specifikusabban megadni, a rendszer taníthatósága egyre jobb eredményeket adott. A FAIR adatszett (F-findable/megtalálható, A-accessible/hozzáférhető, I-interoperable/interoperábilis, R-reusable/újra felhasználható) eléréséig az OpenRefine eszközt használták az adattisztításra. A GREL segítségével az összes kutatási adatot egy szuperfile-ban összesítették, hozzá szöveges magyarázatot adtak a metaadatokról, és a kettő így együtt nyilvánossá tehető mint kutatási adat – ami kutatói kötelesség, illetve országos stratégia is. Henrik Andersen előadásában tanulságos volt azt is hallani, hogy milyen komoly megfontolás tárgya volt a feladat-végrehajtás tervezésében és kivitelezésében, hogy melyik MI eszköz mennyi energiát használ, és csak a szükséges minimális energiát elhasználni, hiszen a világ teljes energiafelhasználásának 1-1,3%-át teszi ki az MI, LLM használata. Következtetése: lehet használni, de ismerni kell, hogyan

hajtja végre a feladatokat ahhoz, hogy uralni tudjuk a működését, illetve érzékeny adatok esetén mindig biztonságos zárt rendszert kell használni.

Ebédészünet után a vendéglátó intézményt látogattuk meg csoportokban, vezetéssel. A könyvtár mellett levéltár működik az intézményben, amely vallási intézmények iratait gyűjti az egész országból, a múzeumi anyagokat digitalizálták, elérhetővé tették, és részt vesznek ugyan a műtárgykölcsönzésben, de múzeumot nem működtetnek, kisebb kamarakiállításokat leszámítva a közösségi terekben nagyobb kiállítások rendezésével szakemberhiány miatt nem foglalkoznak.

John F. Kutsko, az ATLA igazgatója egy felmérés eredményét ismertette a konferencián, amely amerikai, ausztrál és BETH tagkönyvtárak között végeztek el, hogy a teológiai és vallástudományi könyvtári trendeket felmérjék. A 200 kitöltőre alapozott felmérés hivatalos eredménye október elején jelent meg, és három év múlva tervezik megismételni, immár tágabb kört megszólítva. A legfontosabb eredmények a következők: a klasszikus gyülekezeti háttér csökken, a népesség egyre inkább vegyes, a tudományágakban az interdiszciplinaritás nő, és a változásokat a technológiai változások erősen befolyásolják (Internet, MI). Ajánlásként fogalmazta meg, hogy az éves jelentéseket a felhasználók felé is hasznos volt kommunikálni (nemcsak a fenntartó vagy hivatalos statisztikai adatgyűjtő fórumok felé), fontos lenne stratégiai tervet kidolgozni minden intézménynek (még ha van is, nem feltétlenül hasznosítják), illetve jó történetekre van szükség, nem csak jó számadatokra, a fenntartókkal való kapcsolatot jobban megalapozzák a történetek.

Frederico Ruozzi és **Riccardo Amerigo Vigliermo** jegyezték a Digital Maktaba Projectről szóló előadást, amely a nem latin ábécét használó nyelveken írt művek katalogizálásában és láthatóságában használt MI-ről szólt. Amit problémaként megfogalmaztak, és igyekeztek megoldani, az, hogy a transliteráció tulajdonképpen határt szab a globális keresésnek, kutatásnak. Ezért a korábbi előadáshoz hasonló sorrendben címdalok digitális képeinek olvasására tanították meg az MI-t, bár a folyamat – többek között az arab címdalok kalligrafikus stílusváltozatai miatt – annál összetettebb volt.

A második konferencianap nyitóelőadása a belga nemzeti könyvtár munkáját támogató MI megoldásokról szólt, amelyek a formai és tartalmi feltárástól a kereséstámogatásig átfogják a metaadatok menedzsmentjét. **Hannes Lowagie** vezetésével automa-

tizált metaadat-keresés és -felhasználás, tárgyszavazás, illetve a természetes nyelven alapuló keresés feladatokra dolgoztak ki megoldásokat. A metaadatok forrásul könyvajánlásokat, számlákat, de mindenekelőtt címdalokat használtak fel, és először tesztelték a már elérhető eszközök hatékonyságát. A Microsoft Power Platform előfizetett változatára esett a választás, a beolvasott adatokat emberi erőforrás egészíti ki, javítja szükség esetén, a kötelempéldányok feldolgozására is használják. Az MI-nek három területen van szerepe:

1

metaadatok felismerése, kinyerése a képi dokumentumokból – itt tanácsként hangzott el, hogy saját könyveken, sorozatokon kell tanítani az MI-t, hogy a metaadatok definíciójára a szabályokat megalkossa, kisebb halmazokra különböző szabályokat állítottak fel.

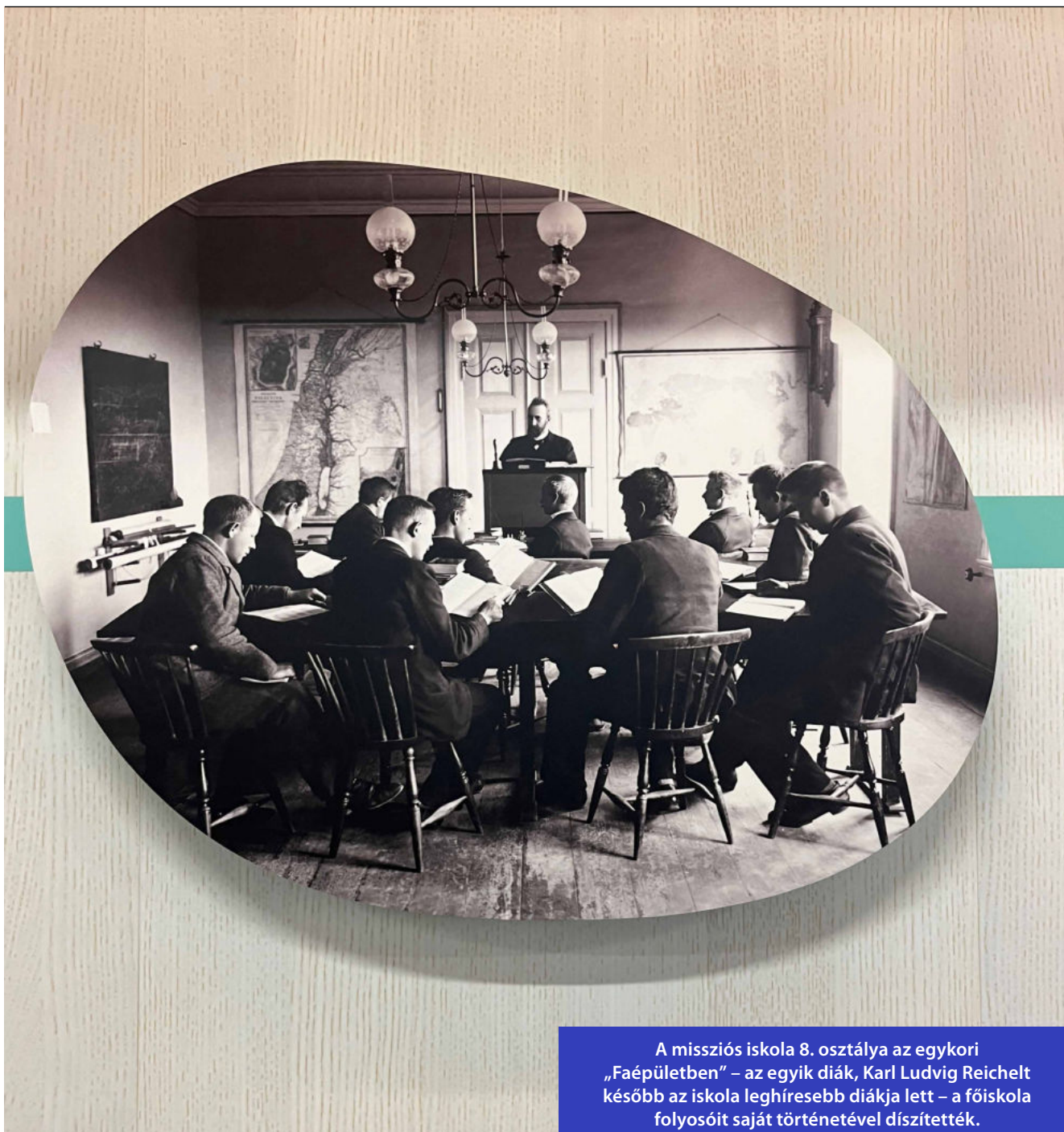
2

Integrált VLM-t (GPT-4o) akkor használtak, ha nagyon eltérőek voltak a címdalok, ha valamilyen adatot az MI felismert, akkor annak alapján külső adatbázisokból próbálta azonosítani a dokumentumot és az adatait átemelni (pl. ISBN), minek utána a saját adatformátumára konvertálta.

3

A tartalmi feltárásnál az MI-nek azt a parancsot adták, hogy meglévő tárgyszókészletből a leginkább megfelelővel osztályozza a beadott, könyvet leíró szöveget. Az ellenőrzött tárgyszókészletek közül a FAST-tal való megfeleltetést is automatizálták. Ennek a feldolgozási módnak előnye, hogy konzisztens, standardizált tárgyszavakat használ, ezért méretezhető, vagyis nagyszámú dokumentumon és különböző helyszíneken is azonos módon végrehajtható, a végeredmény pedig az egész könyvtári rendszer egységességét fogja jelenteni. Az együttműködés iránya a különböző nemzeti könyvtárak gyakorlatának egységesítése felé mutat (hasonló feldolgozási folyamat van ugyanis például a holland nemzeti könyvtárban is). A Microsofttól való függés negatívumnak tűnt – addig folytathatók a műveletek a folyamatban, ameddig a licencet fizetik –, ugyanakkor kétségtelen előny, hogy nem kell mellette informatikust foglalkoztatni. Előadónknak, **Hannes Lowagie**-nek a Facet Publishing kiadónál az idén jelent meg a témáról írt monográfiája: *AI-Powered Cataloguing: A Practical Guide to Building a Cataloguing Application with Power Apps* címmel.

Martin Fassnacht, az ixTheo, a digitális bölcsészet és az MI együttműködéséről tartotta meg előadását. Miközben az ixTheo adatbázisban a metaadatok mellett egyre több teljes szövegű tartalom érhető el,

A missziós iskola 8. osztálya az egykori „Faépületben” – az egyik diák, Karl Ludvig Reichelt később az iskola leghíresebb diákja lett – a főiskola folyosóit saját történetével díszítették.

az adatbázis 81,8%-a nincs tartalmilag feltárva, és emberileg lehetetlen is ezt teljességre vinni. Ezen a területen a nyelvi modellekkel kísérleteznek, Qwen 2.5-öt használják a tárgyszavak betanítására, a DeepSeeket pedig a validálásukra, a cél a standardizált tárgyszavak átfogó használata. Egy másik terület, amelyen támaszkodnak az MI előnyeire, az a természetes nyelven keresés. Főleg speciális gyűjtemények esetén hatékony, mert ott ellenőrzött forrásból hozza az eredményeket, máskor hajlamos hallucinálni. Egy harmadik terület, amely viszonylag új az adatbázisban, az a kutatási adatok gyűjtése, illetve a publikációk, a projekteírások, az adatrepozitóriumok közötti kapcsolatok kiépítése – mindez a visszakeresést és az újrafelhasználást támogatja. Az informatikai eszközökkel támogatott teológiai kutatás területén is alkalmazták

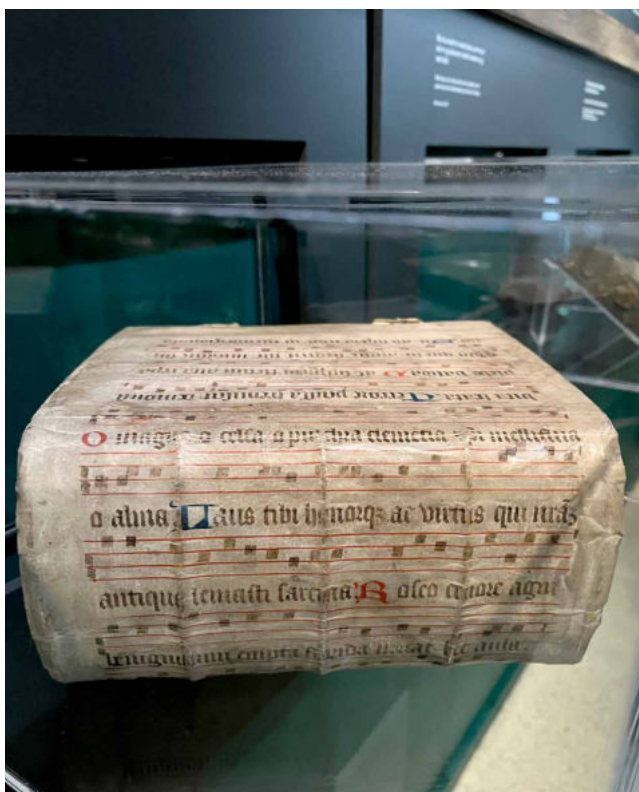
a MI-t. A Text Data Mining Examples bemutatja, hogyan alkalmazhatók a szövegbányászati és nyelvfeldolgozó módszerek különféle szöveges adathalmazokon. A Python-alapú példák segítségével megismerhető a szövegek előfeldolgozása (pl. tokenizálás, stop-szavak kiszűrése), a tartalmi jellemzők kinyerése és az elemzési eljárások (kulcsszókeresés, osztályozás, klaszterezés). Könyvtári környezetben mindez hozzájárulhat a digitális gyűjtemények hatékonyabb tartalmi feltáráshoz, a keresési lehetőségek bővítéséhez és az automatizált szövegelemzés bevezetéséhez.

(Vö. <https://github.com/socheres/text-data-mining-examples/blob/main/README.md>)

Christine Love-Rodgers, az edinburghi egyetem könyvtárigazgatója *Kérdések és válaszok: MI, az edinburghi egyetem és a teológiai könyvtár* címmel tartott előadásában elmondta, hogy Skócia fővárosa Európa „adatfővárosává” kíván lenni, hat MI központot hoztak létre, melyekben kutatás, PhD-képzés zajlik, és elkészült Skócia MI stratégiája is. Az egyetemnek is van iránymutatása az MI használatáról (<https://www.ed.ac.uk/ai/guidance>), illetve saját nyelvi modelljük (<https://elm.edina.ac.uk/>), amely biztonságos, felelős, inkluzív és az egyetemi polgárok számára szabadon elérhető.

A könyvtár EdHelp néven chatbotot fejlesztett, minden referenzs kérdést egyszer ezen átvezetnek, és csak az kerül tovább egy-egy munkatárshoz, amelyre nem tudott kielégítő választ adni. Az egyetem abban is elől jár, hogy a digitális írástudás és információs műveltség oktatásában részletesen foglalkoznak az MI-vel, tanítják a szakirodalom-kutatásban, képek generálásában, szöveglétrehozásban betöltött potenciálját, erős hangsúlyt fektetve arra, hogy a felhasználásban etikus elveket kövessenek.

(Vö. <https://information-services.ed.ac.uk/help-consultancy/is-skills/classroom-based-courses-and-webinars>) A 94 el-
igazító könyvtári kisokos között a generatív MI-ről is szó van:
<https://edinburgh-uk.libguides.com/gen-AI>.

Christian Scriver Theognosia evangelico-christiana, Oder:
Das lebendige und thätige Erkäntnis Gottes 1692-es,
kottába kötött példánya

A sok pozitív és példaértékű megvalósítás között az akadémiai világban levő feszültségeket és nehézségeket is elősorolta, ugyanis a hallgatók és tanáraik véleménye, hozzáállása nagyon különböző a mesterséges intelligenciához. Akár szélsőséges példákkal is találkozhatnak, mint például, hogy bizalmi alapon szívesebben adják az adataikat a hallgatók egy openAI-nak, mint a biztonságos egyetemi modellnek. Gondot okoz a nyelvi szakokon, át kellett gondolni a hallgatók értékelésének módját, de akár azzal is számolni kell, hogy az online órán nem a diák vesz részt, hanem „beültet” egy jegyzetelő appot maga helyett, így megvan a veszélye annak, hogy a zárt egyetemi rendszerből kikerül a tananyag. Megvolt már az első bírósági eset is, amely az MI szerepét vetette fel egy öngyilkosságban. Az etikai kérdések között a fenntarthatóság szintén aggodalomra okot adó előkelő helyen van. A könyvtár olyan kihívásokkal szembesül, mint például az MI beépítése a különböző adatbázisokba, amelyek az előfizetés árát is megnövelik, vagy csak megjelenik ezekben kérés, előzetes értesítés nélkül, egyfajta cenzúrát gyakorolnak és befolyásolják a találati listákat, stb. Vannak olyan kérdések, amelyekre maguk a könyvtárosok sem tudják a választ: ha megjelenik pl egy előfizetett bibliográfiai hivatkozáskezelő szoftverben, engedélyeztetniük kell-e az új verziót az egyetem etikai bizottságával, illetve hogyan kezeljék hatékonyan és diszkréten a hallucinált bibliográfiai tételekre leadott könyvtárközi kéréseket? Pandora szelencéje nyitva van – nincs választásunk, hogy kell-e vagy sem az MI, a lényeg, hogy ismétlődően újra és újra kérdéseinket feltéve, eljussunk a helyes kérdésekig – zárta a konferencia utolsó előadást az edinburghi kolléga.

A konferencia a BETH közgyűlésével zárult: az elnök beszámolója után a gazdasági audit, illetve a költségvetés elfogadása következett. Új elnökségi tagot választottunk, és a közös ügyekben való közös részvétel fontosságát hangsúlyoztuk. A BETH Bulletin évente megjelenik, a publikálást, illetve a kommunikációs csatornák aktív használatát is a tagok figyelmébe ajánlotta az elnök. Több kérdésben nem sikerült döntést hozni, ezeket további kutatás és mérlegelés után online szavazással fogják a tagok eldönteni. A következő évi BETH konferencia helyszíne Varsó lesz, ahol a katolikus FIDES, a lengyel egyházi könyvtárakat tömörítő egyesület lesz a vendéglátó.

DR. BÁLINT ÁGNES

Tiszántúli Református Egyházkerület
Közgyűjteményei

Könyvtár – Könyvek – Emberek

150 éves a Váci Egyházmegyei Könyvtár

A Váci Egyházmegyei Könyvtár idén ünnepli fennállásának 150. évfordulóját. Az intézmény alapját Peitler Antal József püspök teremtette meg 1875-ben, amikor saját vagyonából könyvtáráépületet emeltetett, és annak falai között egyesítette a püspöki, a káptalani és a szemináriumi könyvtár állományát. Ezzel létrejött a Váci Egyházmegyei Könyvtár, amely azóta is a váci egyházmegye szellemi életének meghatározó intézménye.

Dr. Varga Lajos, Forró Katalin, Rétfalvi Balázs,
Baranya Péter

Az évforduló alkalmából november 27-én ünnepi konferenciát rendeztünk a Püspökvác Látogató- és Rendezvényközpontban, amelyre egyházi és világi szakemberek, kutatók, könyvtárosok és könyvbarátok érkeztek, hogy közösen tekintsenek vissza az intézmény másfél évszázados történetére és meghatározó szerepére. A konferencia címe – KÖNYVTÁR – KÖNYVEK – EMBEREK: 150 éves a Váci Egyházmegyei Könyvtár – jól tükrözte a rendezvény tematikáját, amelyben a kulturális örökség, az egyháztörténet és a könyvtár-tudomány egymást kiegészítve jelenhetett meg.

A megnyitóbeszéd **Marton Zsolt** megyéspüspök tartotta. Kiemelte, hogy az ezeréves Váci Egyházmegye ünnepi éveiben ez a könyvtári jubileum különös hangsúlyt kap, hiszen a könyvtár alapítása az egyházmegye kulturális történetének is jelentős mérföldköve. A püspök Ferenc pápa olvasásra vonatkozó gondolatait idézve rámutatott: az olvasás fejleszti a szókinccset, serkenti a képzeletet és a kreativitást, növeli a koncentrációs képességet, csökkenti a szorongást, és – a Szentatya szavaival élve – „oázist nyújthat és távol tarthat minket kevésbé egészséges választásoktól”.

A délelőtti szekció első előadását **Baranya Péter**, a Piarista Központi Könyvtár vezetője, az Egyházi Könyvtárak Egyesülésének elnöke tartotta *Egyházi könyvtárak előtt álló kihívások a XXI. században* címmel. Részletesen elemezte a digitális jelenlét elvárásait, a közös adatbázisok és digitális tartalmak jelentőségét, valamint a régi könyves állományok megőrzésének szakmai és fenntartói vonzatait. Kiemelte, hogy az egyházi könyvtárak ma már nem csupán gyűjtemények őrzői, hanem missziós feladatot is ellátnak.

Baranya Péter

Rétfalvi Balázs történész, a Szombathelyi Egyházmegyei Levéltár vezetője a közelmúltban a Fraknói Vilmos Római Történeti Kutatócsoport gondozásában megjelent *Püspöklexikon 1804–1918* kapcsán végzett korábban kutatásokat Vácon. A kutatás eredményeit összegezve rajzolt portrét Peitler Antal József püspökről, a könyvtáralapítóról, aki szerény pécsi családból indulva vált a magyar kultúra egyik kiemelkedő mecénásává. Műveltségbe, tudásba vetett hite és szociális érzékenysége tette lehetővé, hogy a váci könyvtár olyan fundamentumokra épülhessen, amelyek ma is meghatározzák küldetését.

Rétfalvi Balázs

Forró Katalin, a Tragor Ignác Múzeum nyugalmazott igazgatója Csávolcsky József kanonok munkásságát mutatta be, aki az egyházmegyei könyvtár első könyvtárnokaként és a városi kulturális élet sokoldalú szervezőjeként vált ismertté. A kanonok alapvető szerepet játszott a múzeumlapításban, és számos oktatási, gazdasági, kulturális kezdeményezést indított útnak. Az előadásból különleges adalékként kiderült: a halála után válságos helyzetbe került gyűjtemény az egyházmegyei könyvtárban talált biztonságos otthonra.

Dr. Koltai András

A továbbiakban **dr. Koltai András**, a Piarista Rend Központi Levéltárának vezetője *Holl Béla, a piarista könyvtáros* címmel tartott előadást. Holl Béla 1956–1960 között vezette az egyházmegyei könyvtárat, és nevéhez több jelentős felfedezés kötődik – így például a Káldi Biblia autográf töredékének azonosítása vagy az Ecsegi Kódex egyik legismertebb betlehemes leírásának feltárása. Holl Béla tevékenysége meghatározó volt a könyvtár muzeális gyűjteményének kialakításában is.

Tömördi Viktor OFM

Tömördi Viktor OFM, a Sapientia Hittudományi Főiskola oktatója és a sümegi ferences rendház gvardiánja Karcsú Antal Arzén ferences történetíró életművét ismertette. Karcsú hatkötetes műve (1880–1888) Vác város történetének feldolgozása, amelyben a szerzetes a korszak elérhető írott és szóbeli forrásait összegyűjtötte, hogy azok akkor is fennmaradjanak, ha az eredeti dokumentumok idővel elvesznének.

Lieber Mária Katalin, egyházmegyei bírő Dr. Endrey Mihály váci megyéspüspök (1975–1977) rövid, de különösen összetett püspökségét mutatta be. Az előadás középpontjában a kinevezés és az akadályoztatás kánonjogi kérdései álltak. Az előadás különös aktualitását az adta, hogy a váci püspöki kinevezés 50. évfordulójának évében a könyvtár feldolgozatlan gyűjteményéből előkerültek a főpásztor kézírathagyatékai. Ezek a dokumentumok újabb, értékes részletekkel gazdagíthatják életútjának rekonstrukcióját.

A délutáni szekció levezető elnöke **dr. Szelestei Nagy László** irodalomtörténész, a Barik Irodalom-Lelkiség Kutatócsoport vezetője volt. A szekciót **dr. Varga Lajos** segédpüspök előadása nyitotta *Régi kincsek – új felfedezések a Váci Egyházmegyei Könyvtárban* címmel. A püspök ismertette a gyűjtemény kialakulását, azok történeti rétegződését, valamint a legfrissebb kutatási eredményeket és újonnan azonosított különlegességeket.

Dr. Szelestei Nagy László

Lieber Mária Katalin

Ezt követően **dr. Both Mária Gabriella**, az Apor Vilmos Katolikus Főiskola oktatója a 18. századi *Homann Atlas Novus* váci példányát mutatta be. A könyvtár állományában található példány nem teljes, ugyanakkor így töredékes formájában is csodálatos példája a kozmográfiák korszakának, melynek lenyűgöző tudománytörténeti komplexitását az előadásból megismerhettük. A könyvtárban őrzött Atlas Novusból származó térképszelvények az NKA Közgyűjteményi Kollégiuma támogatásának segítségével a közelmúltban restauráltatta a könyvtár.

Dr. Kovács Bálint, a PPKE-BTK Armenológia Tanszékének vezetője az egyházmegyei könyvtár örmény köteteit elemezte. Ezek mind a mechitarista szerzetesrend velencei és bécsi nyomdáiban készültek, különlegességük pedig abban áll, hogy örmény betűkkel, de török nyelven nyomtatták őket. A kutatások arra utalnak, hogy a nyomdai betűk egy része Misztótfalusi Kis Miklós örmény betűinek továbbélése lehet.

A szekció három záróelőadása folyamatban lévő kutatásokhoz kapcsolódott. **Kuti Alexandra** muzeológus „Karrier” a könyvek tükrében címmel tartott előadást a nemrég kutatásba vont Althann-kötetek dél-itáliai vonatkozásairól. A könyvek fontos adatokat őriznek itáliai szentkultuszokról – például Szent Januáriusról –, valamint a korszak kulturális és egyházi kapcsolatrendszereiről.

Dr. Szádóczi Vera, a könyvtár régikönyves munkatársa Kámánházy László püspök (1808–1817) könyvtárának kéziratos katalógusait és feldolgozásának módszertanát mutatta be. A kiemelt dokumentumok elemzése jól érzékeltette, milyen gazdag élettrajzi és kultúrtörténeti adatanyagot rejtene az egykori püspöki könyvtárak.

Dr. Kővári Réka egyházzénész a történeti betlehemesekhez kapcsolódó kántorkönyveket ismertette, köztük az Ecsegi Kódex betlehemes leírását és Molnár János jászfényszarui kántorkönyvének énekeit. Az előadás különleges momentumra volt, hogy a hallgatóság az előadó vezetésével közösen énekelve megszólaltathatta a kántorkönyvekbe lejegyzett énekeket.

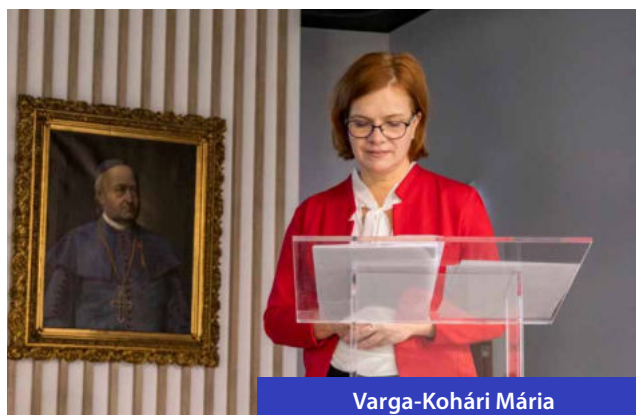
Kuti Alexandra

Dr. Kővári Réka

A konferencia keretében avattuk fel a könyvtár alapításának 150. és Peitler Antal József püspök halálának 140. évfordulójára készült emléktáblát. A megemlékezésen Vargáné Fitos Mónika énekművész működött közre. Beszédet mondott **Varga-Kohári Mária** könyvtárvezető, **Matkovich Ilona** polgármester és **dr. Varga Lajos**, segédpüspök. Az emléktáblát Matkovich Ilona polgármester és Marton Zsolt

Varga-Kohári Mária

megyéspüspök leplezték le, majd dr. Varga Lajos segédpüspök, gyűjteményi prefektus áldotta meg. Az emléktáblát Laczik Csaba, Mihályi Anna szobrász és Klimász János kőfaragómester készítette.

A nap jó hangulatú szeretetvendégséggel zárult, amelynek keretében köszöntöttük dr. Varga Lajos segédpüspököt közelgő 75. születésnapja alkalmából dr. Bénikné Dézsi Bernadett énekművész közreműködésével. A baráti, családi agapé ismét megerősítette, hogy a Váci Egyházmegyei Könyvtár nem csupán egy épület, hanem élő közösség.

VARGA-KOHÁRI MÁRIA
Váci Egyházmegyei
Könyvtár

Szomszédolás az Unitárius könyvtárban

Az Egyházi Könyvtárak Egyesülete Szomszédolásának életre hívói 2005-ben – immár húsz esztendővel ezelőtt – azzal a céllal indították útjára a programsorozatot, hogy az EKE tagkönyvtárainak munkatársai egy-egy gyűjteményt felkeresve nagyrészt kötetlen program keretében bővíthessék szakmai ismereteiket és a munkatársi kapcsolatokat.

Idén novemberben két év szünet után hirdetett meg az EKE elnöksége Szomszédolás programot, melyhez egy igazán különleges és egyedi fővárosi gyűjteményt, a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének könyvtárát és levéltárát választották, melyek terei a közelmúltban újultak meg. Az unitáriusoknál tett látogatást követően az Országgyűlési Könyvtár és annak néhány éve megnyílt Ghyczy Ignác Kiállítóterének megtekintése szerepelt a programban.

Baranya Péter, az EKE elnökének meghívójában a Szomszédolást némileg újragondolva így fogalmazott: „A programsorozat jó alkalmat teremt, hogy megtekinthessünk olyan gyűjteményeket, ahová ritkán jutunk el. Megismerhessük a kollégák munkáját, a könyvtári jó gyakorlatokat. Programunkat meghirdetjük a világi könyvtárosok számára is. Így ők bepillantást nyerhetnek az egyházi könyvtárak világába, és lehetőség lesz az egyházi és világi könyvtárosok közötti kapcsolatok kialakítására.”

Az esemény nagyszámú érdeklődőt vonzott, akik 2025. november 13-án délelőtt a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete Nagy Ignác u. 2–4. szám alatt található székházának Szervét Mihály Egyházi Kulturális Központjában vehettek részt a nap előadásain.

Elsőként **Elekes Botond** unitárius főgondnok köszöntötte a résztvevőket, és közvetlen, személyes hangon szólt egyházuk, intézményeik helyzetéről, múltjáról és jelenéről.

Őt **Baranya Péter**, az EKE elnöke követte, aki szintén köszöntötte a jelenlévőket, s megköszönte a házigazdának a vendéglátást. A Nagy Ignác utcai unitárius központ története a dualizmus korának éveibe, a ma ismert Budapest kialakulásának idejébe nyúlik vissza. Ekkor érkezett a fővárosba az az aránylag népes unitárius közösség, melynek otthonra volt szüksége hitélete gyakorlásához. A Pesti Napló 1869-es évfolyamában olvassuk: „Pesten mostan már leginkább a minisztériumok hivatalnokai között, mintegy 70 unitárius tartózkodik állandólag”. Az erdélyi kormánytisztviselők, képviselők, mesteremberek és családjaik alkotta közösség első nagyszabású és nagy társadalmi visszhangot keltő eseménye a fővárosban Ferencz József kolozsvári unitárius lelkész 1869-es unitárius istentisztelete volt. Ezen az eseményen a kolozsvári *Keresztény Magvető* című lap beszámolója szerint „számosan jelentek meg a más hiten levők közül is, és többnyire mind tudományos, írói emberek.

Elekes Botond

Béres-Muszka Ibolya

Török Karola

A nagy lelkesedéssel előadott alkalmi beszéd rendkívüli hatást idézett elő. Néhány év múlva, 1876-ban megalakult a Budapesti Unitárius Egyházközség, s a Fővárosi Tanács 1883-ban 600 négyszögöles telket adományozott az unitárius templom megépítésére. Ezen a telken épült fel 1890-re a Pecz Samu által tervezett többemeletes, többfunkciós épületkomplexum, a „templomos ingatlan” mely ma is otthon ad a belvárosi unitárius gyülekezetnek és az egyházkerület intézményeinek.

A templom és intézményei, benne a Magyar Unitárius Egyház könyvtárának és levéltárának történetét a könyvtár munkatársai: **Béres-Muszka Ibolya** és **Török Karola** mutatták be a Szomszédolás résztvevőinek vetített képes előadás keretében, melyből az unitáriusok, az egyetlen magyar gyökerű felekezet és intézményei szép, ám viszontagságos, kényszerű

újrakezdésekkel tarkított történetét ismerhettük meg. Felidéztek az Erdélyi Unitárius Egyház megalapítója és első püspöke, Dávid Ferenc (1520–1579) alakját, valamint az unitáriusok történetében döntő eseményt is: az 1568-ban tartott Tordai Országgyűlést, ahol a világon elsőként foglalták törvénybe a vallás- és lelkiismereti szabadságot.

A könyvtár múltjáról a kollégák elmondták, a budapesti unitárius jelenlét kezdeteitől, 1882 óta folyamatos volt a gyűlekezetben az értékmentés és a könyvgyűjtés, ám könyvtárról csak a következő évszázad harmincas éveitől beszélhetünk.

Az 1930. szeptember 14-én megnyílt egyházközségi közkönyvtár rendezését idősebb László Gyula, az ismert régész, történész édesapja végezte. A gyűjtemény ekkor 6-7000 kötetből és iratból állt. Jelentős adomány került a gyűjteménybe Szent-Iványi Sándor kolozsvári lelkész révén, aki amerikai tanulmányútja során számos korszerű teológiai művet szerzett be, melyeket a könyvtárnak adományozott.

A könyvtár hamarosan több régikönyvvvel is gyarapodott, köztük igazi ritkaságokkal. Ma több mint 150 RMK-kötet található a gyűjteményben.

A folyamatos gyarapodásnak a II. világháború vetett véget. Az ostrom során az épületet bombatalálat érte, a könyvtárban tűz pusztított, melyben sok kötet elpusztult, más könyvek elkallódtak. Az 1970-es évekig kellett várni a gyűjtemény feléledésére, mely dr. Kaplayné Shey Ilona könyváros felügyelete alatt történt.

Az 1990-es rendszerváltást követően mind a könyvtár, mind a levéltár megerősítette nyilvános jellegét. 2014-ben a könyvtár és a levéltár újabb helyiségekkel, 2024-ben pedig akadálymentes olvasóteremmel bővült. Szintén a 2014-ben döntöttek arról is, hogy a könyvtár és a levéltár Dr. Szent-Iványi Sándor Unitárius Gyűjtemény néven folytatja működését.

Az előadások után a résztvevők felkeresték a Budapesti Unitárius Egyházközségnek az épület központjában található otthonát, a Pecz Samu tervezte neogótikus templomot, mely Budapest egyik kiemelkedő építészeti emléke. Majd a közös ebéd után a könyvár munkatársai a könyvtár és levéltár tereiben kalauzolták a megjelenteket.

Az újraindult Szomszédolás sorozat első alkalmá nagy-szerűen sikerült, a szervezők és a házigazdák rendkívül tartalmas és színvonalas programot biztosítottak a résztvevők számára.

Végül szeretnénk olvasóink figyelmébe ajánlani az unitariuskultura.hu weboldalt, ahol a Magyar Unitárius Egyházról, valamint a Dr. Szent-Iványi Sándor Unitárius Gyűjteményéről tovább tájékozódhatunk, és a nagy gonddal létrehozott oldal Tudástárában számos, unitáriusokhoz kötődő elektronikus dokumentumot böngészhetünk.

Ezután következett a nap második helyszíne, az Országgyűlési Könyvtár felkeresése, melyhez érdekes átvezetést jelentett annak az összefüggésnek a felidézése, hogy a Nagy Ignác utcai unitárius templom faberendezései ihlették a valamivel később elkészült Országház hasonló alkotásait.

Az Országháznál az Országgyűlési Könyvtár munkatársai fogadták a Szomszédolás résztvevőit, majd az épületben tett rövid séta után a Nagy Miklós terem-ben hallgathatták meg a könyvtár és különgyűjteményeinek történetét. **Villám Judit** és munkatársai ezután a könyvtár olvasótereiben, majd a Ghyczy Ignác Kiállítótérben tartottak vezetett sétát.

A Szomszédolás másik helyszínéhez kapcsolódóan pedig érdemes felkeresni az Országgyűlési Könyvtár Ghyczy Ignác Emlékoldalát, ahol Ghyczy Ignác életrajzáról, könyvhagyatékáról és a nevét viselő kiállítótérrel található gazdag képanyaggal illusztrált részletes ismertetés.

<https://www.parlament.hu/web/150-eves-evfordulo/nyitolap>

FLIER GERGELY

Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola
Könyvtára

Kalocsai kódexek feldolgozásának műhelytitkai

November 17-én az Országos Széchényi Könyvtárban került megrendezésre a HUN-REN–MNMKK OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport szakmai workshopja „A kalocsai kódexek feldolgozásának műhelytitkai” címmel. A program célja az volt, hogy bemutassa a Kalocsán őrzött kódexek feldolgozásának és kutatásának legújabb eredményeit, a kutatás háttérfolyamatait, tudománytörténeti összefüggéseit és a készülő kódexkatalógus felépítését.

A rendezvény három szakmai köszöntővel indult. **Bokodi-Oláh Gergely**, az OSZK Kutatási és Különgyűjteményi Főosztály vezetője, **Zsupán Edina**, a Fragmenta et Codices Kutatócsoport vezetője, valamint **Sarbak Gábor**, a kalocsai kódexkatalógus szerkesztője köszöntötték a résztvevőket.

Rövid bevezetőjünkben a kalocsai kódexgyűjtemény jelentőségéről, valamint a kutatócsoport által végzett munka eddig elért eredményeiről szóltak. Zsupán Edina bevezetőjében röviden bemutatta a Copián októberben megnyílt Fragmenta Codicum kódextörredék-adatbázis felépítését. A töredékek digitális másolata és magyar, angol, valamint német nyelvű leírása először vált szabadon kutathatóvá az OSZK digitális tartalomszolgáltató felületén.

A workshop első szekciója négy előadásból állt, amelyek a Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár történeti háttérét és a kódexgyűjtemény tágabb összefüggéseit mutatták be.

Az előadások sorát **Grócz Zita** a Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár történetének rövid áttekintésével nyitotta. Szó esett a gyűjtemény kialakulásáról és gyarapodásáról a kezdetektől, a középkortól kezdődően egészen a 19. század végéig.

A beszámolóban az utóbbi évek feldolgozásának eredményeit is bemutatta. **Dóbké Ágnes** Patachich Ádám bécsi könyvügynökének, Anton Kurznak a szerepéről beszélt, valamint a 18. századi könyvkereskedelmi és gyűjtési kapcsolatrendszert mutatta be, különös tekintettel az érsek bibliofil tevékenységére. **Kisdi Klára** *A katalógusok útvesztőiben* címmel a könyvtár 18. századi kéziratos katalógusainak feldolgozási problémáival és módszertani kérdéseivel foglalkozott, kitérve a rekonstrukció kihívásaira.

Tomkó Zoltán a Trautson hercegi család könyvtárának történetét és Kalocsára került köteteinek jelentőségét ismertette. A szekciót rövid diszkusszió zárta, amely során a résztvevők kérdéseket tehettek fel az előadóknak.

Zsupán Edina

Sarbak Gábor

Grócz Zita

Dóbké Ágnes

Kisdi Klára

Tomkó Zoltán

Orsós Julianna

Boreczky Anna

A második szekció a kódexek tudományos feldolgozásának aktuális kérdéseit, új eredményeit és egyedi eseteit mutatta be. **Orsós Julianna** *A Kalocsai Főszékesegyházi Könyvtár tudományszervező tevékenysége – A kalocsai kódexek a nemzetközi látótérben* címmel tartott előadásában részletesen ismertette, milyen szakmai hálózatokon keresztül kapcsolódik a könyvtár a nemzetközi kutatásokhoz. Előadását egy térképpel illusztrálta, amelyen Uppsalától Glasgow-n át Pisáig jelölte az elmúlt két évben a kalocsai könyvtár kódexeit kutató szakembereket.

Boreczky Anna a kalocsai kódexállomány művészet-történeti szempontból legjelentősebb, legszebben díszített 13. századi francia kódexeiről, valamint a 15. századi cseh Psalterium ikonográfiai és művészeti jelentőségéről beszélt.

Korondi Ágnes *Egy kalocsai kolligátum története* címmel egy konkrét példán, egy kódexcsoporton (Ms 274, Ms 275, Ms 499) keresztül mutatta be a korábban összetartozó, majd szétbontott kolligátum kötet történetét, eredetét és szerkesztési sajátosságait.

Zsupán Edina *Textologia humanistica* című előadásában az Ms. 311 jelzetű, Zrednai (Vitéz) János esztergomi scriptoriumában készült kódex humanista szöveggkritikai feldolgozásába engedett betekintést, feltárva annak filológiai érdekességeit.

A workshop átfogó, sokszínű és magas szakmai színvonalú áttekintést adott a kalocsai kódexek kutatásának jelenlegi állásáról, különös hangsúllyal a történeti háttérre, a kódexgyűjtemény összetett eredetére, a katalógizálás és textológia módszertanára, valamint a nemzetközi kutatási kapcsolatokra.

GRÓCZ ZITA
Kalocsai Főszékesegyházi
Könyvtár

„Kecskemét tett engem íróvá.” Jókai diákévei Kecskeméten

A 200 éve született Jókai Mórt meghatározó kötelék fűzte Kecskeméthez: 1842 és 1844 között joghallgatóként itt élt és tanult. 17 évesen érkezett a nem sokkal korábban elkészült új református iskolaépületbe, a mai Ókollégiumba, ahol az előadásokat hallgatta, amelynek könyvtárát használta, ahol jogi ismereteit megszerezte. A városban pedig jó barátokat talált, és életre szóló élményeket gyűjtött, melyek egész irodalmi munkásságára meghatározó hatással voltak. Erről később többször megemlékezett, büszkén idézik a városban szavait: „Kecskemét tett engem íróvá.”

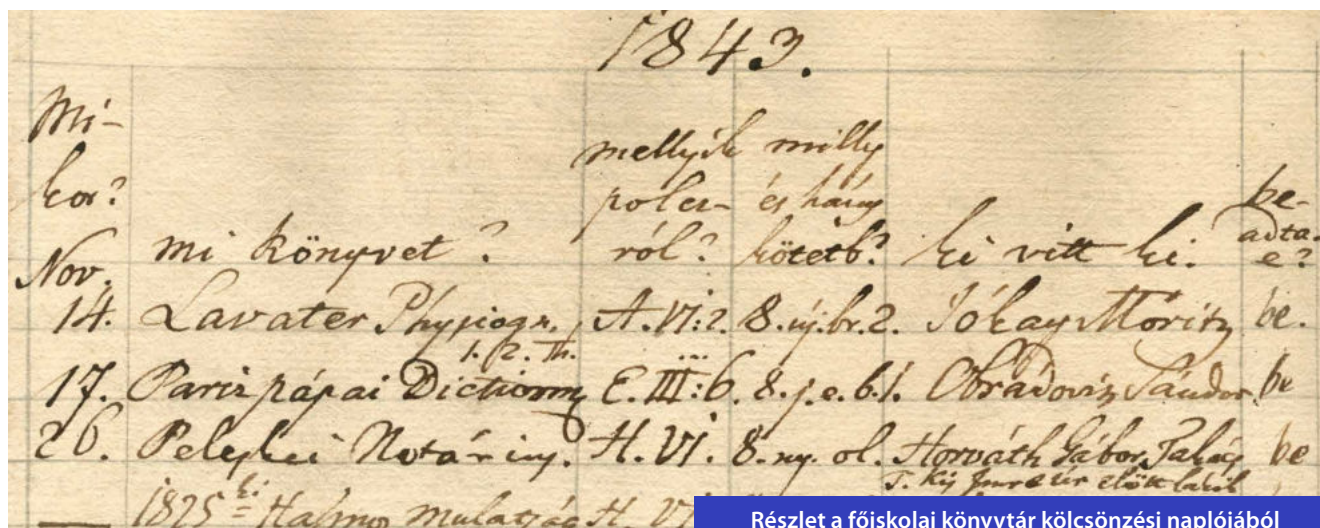
Kései utódai, a szintén kecskeméti református oktatási intézményben tanuló 6., 7. és 8. osztályos diákok 2025 májusától egy kisebb kiállítás keretében közelebbről is megismerhetik a diák Jókai mindennapjait, szállásadójával és annak fiával kialakult baráti kapcsolatát, tanulmányi eredményeit, tanárait – részben visszaem-

lékezései alapján, részben eredeti források segítségével, hiszen a református egyházközség levéltárában fennmaradtak az ezeket dokumentáló iratok. Sőt, a festészet iránti vonzalmának is kézzelfogható bizonyítékát őrizzük: egyik diáktársáról, Ács Károlyról készült portréját az egyházközség könyvtára őrzi.

Az Újkollégium földszintjén, a könyvtár előterében kialakított kiállítást irodalomórák keretében láto-
gatták meg a diákok, tanáraik kíséretében. A tárlók
anyaga elsősorban Jókai Kecskeméthez, a kecskeméti
jogakadémiához fűződő kapcsolatára koncentrál, ki-
tekintéssel családi háttérre, korábbi tanulmányaira.
Említést tettünk ismertebb diáktársairól, például a
szabadságharcos és festő Muraközy Jánosról vagy ép-
pen Petőfiről, aki meglátogatta barátját, az írói pályán
szárnyát bontogató Jókait az Ókollégiumban, amikor
kecskeméti vándorszínészként itt járt. A levéltárunk-
ban található két eredeti Jókai-levél is, amelyeket már
idős korában, a 19. század végén írt, ezek másolatát is
olvashatják, megvizsgálhatják a kiállítást megtekintők.

Az volt a célunk, hogy a 21. század diákjaihoz közelebb
vigyük az ember Jókait. Talán éppen gyermekkora
és diákévei állnak legközelebb ehhez a korosztály-
hoz, ezért bízunk benne, hogy komáromi, pápai
iskolai élményeinek felidézése, az iskolai beiratkozási
anyakönyvben és a könyvtári kölcsönzési naplóban
megtalálható saját kezű bejegyzései, év végi jegyei
emberközelibbé tehetik számukra az író személyét.
Azt is hangsúlyozni akartuk, hogy városunkat mi
minden köti Jókaihoz, elsősorban természetesen az
Ókollégium, tanulmányai színhelye, de jó, ha azt is
tudatosítják a kecskeméti gyerekek, hogy az egykori
Nagy-Budai utca ma azért Jókai utca, mert itt állt
a ház, ahol két évig lakott.

Részlet a főiskolai könyvtár kölcsönzési naplójából

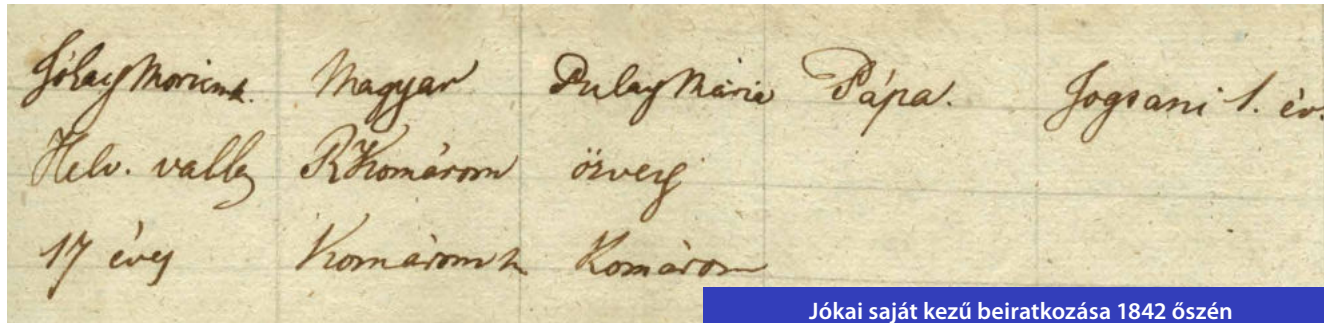
Reméljük, hogy ha regényeit kezükbe vesszük, és olvasásával próbálkoznak, vagy ha a műveiből készült filmekkel találkoznak, személyesebb, befogadhatóbb lesz számukra, hiszen a szerző életéről, érzéseiről, élet-történeteiről is hallották már valamit.

Jókai diákévei a 19. század közepére estek, arra a néhány évtizedre, amely a kecskeméti református iskolatörténetnek egyébként is kiemelkedő korszaka volt, 1831 és 1860 között teljes református kollégiumként működött az intézmény, bölcsész-, jogász- és lelkész-képzés folyt falai között. Ezért vázlatosan a kecskeméti református oktatás múltjából is felvillantottunk részleteket, hiszen diákjaink maguk is részei, következő láncszemei ennek a sok évszázada zajló, hosszú folyamatnak.

Hogy az élmény maradandóbb legyen, a hallottakat, látottakat játékos formában is feldolgozhatták, elmélyíthették a diákok: Lipóthné Gyulai Anikó könyvtáros izgalmas feladatokkal várta a kiállítást megtekintőket. Többek között egy Kahoot-tesztet, amely a legfontosabb információkra kérdezett rá – a három legjobb eredményt elért minden csoportban jutalmaztuk.

Jókai portréja Ács Károlyról

Jókai saját kezű beiratkozása 1842 őszén

Közösen elvégezhető ügyességi feladat volt két szövegkirakós (a Kőszívű ember fiai című regény egyik részlete, illetve a könyv vázlatos tartalma), illetve két kép-puzzle is színesítette az alkalmat. Az élményeken túl különböző Jókai-idézeteket tartalmazó könyvjelzőt, Jókai 200-as ceruzát és persze csokit vihettek magukkal a résztvevők.

Nemcsak az ifúsághoz, de a kecskeméti református Sion házakban élő idősekhez is elvittük a kiállítás anyagát, vetített előadás formájában mutatva be számukra a Jókaihoz kapcsolódó levéltári iratokat, felvázolva a korabeli Kecskemét mindennapjait, a református Ókollégiumban zajló diákéletet.

Ma az Ókollégium ad helyet mind az egyházközség fenntartásában működő levéltárnak, mind a Ráday Múzeumnak, utóbbi 2025 februárjában szintén megemlékezett az íróról, különböző előadások keretében, de az idei Múzeumok Éjszakáján is központi szerep jutott Jókainak, hiszen Kecskemét városa elsősorban a református Ókollégiumban töltött diákévei alapján kapcsolódik személyéhez.

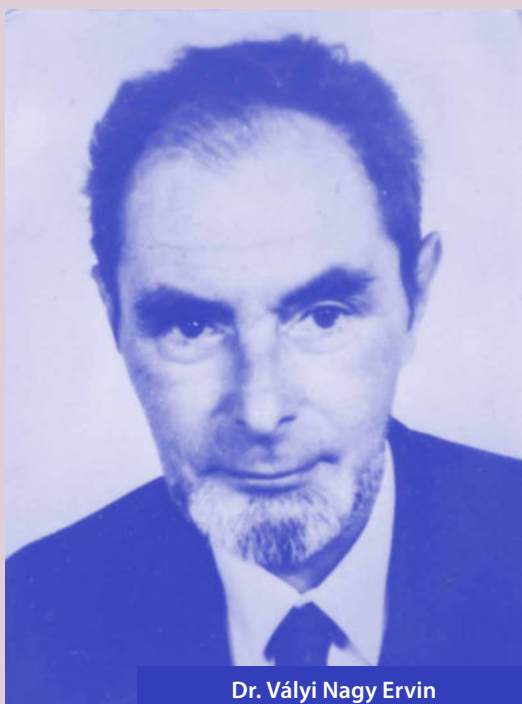
A kiállítás 2026. január 31-ig látogatható.

BÍRÓ ÉVA

Kecskeméti Református Egyházközség
Könyvtára és Levéltára

„Jó, ha valaki így él, jeleket vésve – és jeleket viselve, ha ezek sebek is.”

Ünnepi megemlékezés Csurgón a gyülekezet, a gimnáziumi könyvtár és a városi önkormányzat együttműködésével

Dr. Vályi Nagy Ervin

„Jó, ha valaki így él, jeleket vésve – és jeleket viselve, ha ezek sebek is” – mondta Vályi Nagy Ervin egy prédikációjában. Ő maga is így élt. Ezeket a jeleket felmutatva emlékeztünk rá Csurgón a Csokonai Községi Ház nagytermében 2025. október 22-én. Kettős ünnep volt ez: az 1956-os forradalom emlékezetére rendezett ünnepség keretében került sor Vályi Nagy Ervin csurgói református lelkipásztor posztumusz díszpolgárrá avatására. Az ünnep szónoka, Vályi Nagy Ágnes bázeli református lelkész felidézte az ötvenes évek légkörét, édesapja csendes helytállását. Hella Ferenc, a Somogyi Református Egyházmegye eszperese köszönetet mondott Csurgó vezetésének, hogy e címmel Vályi Nagy Ervint – aki nemcsak egy gyülekezet, hanem a város és tágabb régióink életében is maradandó nyomot hagyott – felemelik a közösségi emlékezet magaslatára.

Ez alkalomból készült a neves teológus életét és műveit bemutató kiállítás, amelyet a közösségi ház aulájában rendeztünk be egy különgyűjteményünk anyagából. Ez Kovács Andor öregdiákunk, a bázeli székhelyű Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem egyik vezetője magánkönyvtára, amelyet iskolájának ajándékozott. Ő szoros barátságot ápolt a Vályi Nagy családdal. Kaptunk dokumentumokat pápai levéltáros kollégánktól, a csurgói és a balatonlellei parókia relikviáiból, a családi fotókat Vályi Nagy Ágnesnek köszönhetjük. Mivel a kiállítás a közösségi házban csak egy este volt látható, újra felépítettük a református gimnázium könyvtárfolyosóján, ahol tanítási napokon 8-tól 16 óráig megtekinthető.

Dr. Vályi Nagy Ervin teológus, tanár, egykori csurgói református lelkipásztor, akit a második világháborút követő teológusnemzedék legműveltebb, legmélyebben gondolkodó, a nyugati teológusok által is a legmagasabbra értékelt tagjaként tartanak számon, 1924. november 11-én született Budapesten. Apja hivatását követve elvégezte a Ludovika Akadémiát. 1945 elején hadnagyként a frontra küldték, rövidesen hadifogságba került, de épségben hazavezette alakulatát. Teológiai tanulmányait a pápai akadémián kezdte, majd ösztöndíjként Strasbourgban folytatta. Az 1948-as politikai változások miatt külföldi tanulmányai félbeszakadtak, így került Csurgóra. Az 1956-os forradalom idején a helyi református egyházközség lelkipásztoraként részt vett a megmozdulásokban, a városi és a járási Nemzeti Bizottságok tagja volt. Nagy szerepe volt abban, hogy Csurgón nem voltak erőszakos összecsapások. A forradalom leverése után két hónapig előzetes letartóztatásban tartották, majd családotul Balatonlellére internálták. Itt a nehéz körülmények között végzett lelkipásztori munka mellett írta tanul-

mányait, levelezett nyugati tudós kollégáival. Látni az egyház és a kommunista hatalom viszonyát „kifejlesztette magában az alulmaradás képességét”: írásai csak külföldön jelenhettek meg. A túl sok munka és az aggodás a családjáért szívinfarktushoz vezetett. Külföldi segítséggel Svájcban gyógyították, ezalatt 1965-ben doktori fokozatot szerzett a Bázeli Egyetemen.

1965-ben Budapestre került kutatóprofesszori állásba, a Református Egyház Felekezettudományi Intézetébe. Öt évet (1980–1985 között) tanított a Budapesti Teológiai Akadémián. 1980-tól haláláig a Budapesti Németajkú Gyülekezet lelkésze volt. Tanulmánykötete, a Minden idők peremén csak néhány héttel 1993-ban bekövetkezett halála előtt jelenhetett meg.

VIOLÁNÉ BAKONYI IBOLYA

Csokonai Vitéz Mihály Református Gimnázium,
Általános Iskola és Kollégium Könyvtára

Kutatók Éjszakája a Ráday Könyvtárban

2025. szeptember 26-án ismét megrendezésre került a Kutatók Éjszakája a Ráday Gyűjteményben. A Gyűjtemény két alegysége, a Ráday Könyvtár és a Bibliamúzeum három különböző helyszínen kínált változatos programokat. Az est kezdetén a Bibliamúzeum kiállítóterében, majd később a Ráday Műemlékkönyvtárban, végül a modern olvasóteremben is élvezhették a látogatók az izgalmas előadásokat.

A Ráday Könyvtár két rendezvénynek adott otthont, melyek során először dr. Papp Anette tartott előadást, majd dr. Berecz Ágnes osztotta meg kutatásainak eredményeit a közönséggel.

Dr. Papp Anette: A dallamok öröksége – szemelvények a graduál-irodalom történetéből

Az est első könyvtári előadását dr. habil. Papp Anette, a Károli Gáspár Református Egyetem Himnológiai Tanszékének vezetője, egyetemi docens tartotta. A Múzeumok Éjszakáján elhangzott előadás sikere arra ösztönzött bennünket, hogy elgondolkodjunk a folytatáson. A Kutatók Éjszakája program pedig kiváló alkalmat kínált az ismételésre. Tudtuk, hogy most van itt az ideje annak, hogy ismét együtt dolgozzunk dr. Papp Anette-tel, aki örömmel fogadta és vállalta a felkérést erre a programra is. A Tanárnő szakértelme és lelkesedése ezúttal is magával ragadta a közönséget. A program átfogó képet adott a liturgikus zene változásairól: a középkori eredetű graduáloktól egészen a 20. századi énekeskönyvekig, hangzó példákkal és izgalmas történeti érdekességekkel gazdagítva. Dr. Papp Anette személyes kutatási tapasztalatait is megosztotta, bepillantást engedve a dokumentumok feltárássának sajátos világába.

Az est nemcsak értékes tudással ajándékozta meg a résztvevőket, hanem megerősítette mindannyiunkban a közös kulturális örökségünk iránti tiszteletet és kíváncsiságot is.

Dr. Berecz Ágnes: Kéziratos bejegyzések a Ráday Könyvtár négy – 1608-ban, 1521-ben, 1569-ben és 1475-ben megjelent – Bibliájában

A Kutatók Éjszakája záróelőadását dr. Berecz Ágnes irodalomtörténész-művelődéstörténész, a Dunamel-leki Református Egyházkerület Ráday Gyűjteményének igazgatója vállalta. Az előadás anyaga korábban egy nemzetközi konferencián hangzott el angolul, kérésünkre a Kutatók Éjszakáján megismételte az előadást, magyar nyelven, izgalmas képi anyag vetítésével.

Dr. Berecz Ágnes a régi Bibliák kutatásának irányzatait, műtárgyi besorolását, valamint a híres „habent sua fata libelli” mondás igazát és más érdekfeszítő részleteket osztott meg a közönséggel. Azonban az egyik legizgalmasabb rész kétségkívül a kéziratos bejegyzések és tulajdonosi előzmények bemutatása volt.

Az előadás után több érdeklődő is a helyszínen maradt kihasználva a lehetőséget, hogy kötetlenül feltehessék kérdéseiket, valamint a könyvtár munkatársainak segítségével közelebbről is megismerkedhessenek a Ráday Könyvtár ritka és értékes könyveivel. Hálásak vagyunk, hogy olyan előadókkal dolgozhatunk együtt, akik a napi elfoglaltságaik mellett is szívesen vállalnak előadásokat, és hozzájárulnak Műemlékkönyvtárunk kincseinek népszerűsítéséhez. A visszajelzések alapján a látogatók rendkívül élvezte-

tesnek találták a programokat, és különösen örültek annak, hogy testközelből is megtekinthették a különleges könyveket. Bár a 2025-ös év még nem zárult le, már most izgatottan várjuk a 2026-os jubileumi rendezvényeket, és bízunk benne, hogy azok is hasonló sikert aratnak majd.

ZELENÁK SÁRA
Dunamelléki Református Egyházkerület
Ráday Könyvtára

Kollégiumi Könyvtári Napok: egy programokban gazdag hét a Nagykönyvtárban

Kézműves foglalkozás, könyvbemutató és Maja, a shetlandi mini póni várta a Kollégiumi Könyvtári Napok résztvevőit a Debreceni Református Kollégium Nagykönyvtárában október 6–10. között.

A hét első napján Jókai rózsái címmel kézműves foglalkozásra hívtuk a Debreceni Református Kollégium Gimnáziumának tanulóit. Papírrózsával és rózsás könyvjelzővel irányítottuk rá figyelmüket Jókai természetszeretetére az író születésének 200 évfordulóján.

Kedden különleges vendég érkezett a Kollégium falai közé: Maja, a mini póni. A Debreceni Református Hittudományi Egyetemmel együttműködve szerveztük meg a *Kivel repül a póni? – Terápiás/segítő állatok megjelenése az oktatásban, nevelésben, fejlesztésben* című előadást. Koroknai Edit fejlesztőpedagógus és lovasfejlesztő, a Kortaporta tulajdonosa különböző feladatokon keresztül mutatta meg, hogyan dolgozik együtt ló és lovasa.

Az tette igazán különlegessé a gyakorlati bemutatót, hogy segítségünkre volt az ötéves Lotti, aki lassan már két éve dolgozik a pónival. A mozgásfejlesztő gyakorlatokat követően a közönség bevonásával csoportos, loasszisztált mesefeldolgozás következett, így biológiai, etológiai ismeretekkel gazdagodtak a résztvevők. A program második felében K. Papp Edit fejlesztőpedagógus beszélt az állatasszisztált terápia kialakulásáról, történetéről, törvényi szabályozásáról, hazai helyzetéről. A résztvevők betekintést kaptak a fejlesztőpedagógia módszertanába is. Az előadás zárásaként Maja Lotti segítségével gyűjtötte be a simogatásokat a közönségtől. A program sikerét és az érdeklődést látva az előadók két héttel később ingyenes szakmai napot és bemutatót szerveztek a Kortaportán szakemberek, szülők és gyerekek részére.

A szerdai könyvbemutatón három új kiadványt ismerhetett meg a közönség. Kovács Gergely *Egy daloló világ: a Kollégiumi Kántus rövid története* című munkája az 1739 óta megszakítások nélkül működő énekkar múltját vázolja fel olvasmányos stílusban, számos képillusztrációval. A kötetet az egykori kántustag, Sipos Ferenc debreceni egyetemi adjunktus mutatta be, felelevenítve a gyülekezeti kiszállásokkal kapcsolatos személyes élményeit.

Magyar Balázs Dávid *A jogtanítás története a Debreceni Református Kollégiumban, 1742–1914* című könyve intézménytörténeti szempontból hiánypótló vállalkozás. A kollégiumi jogi oktatás, majd az abból kifejlődő debreceni egyetemi jogászképzés múltjából számos dokumentumot közöl. A szerző összeállította az 1913-ig beiratkozott hallgatók névsorát, és feldolgozta az oktatók életrajzát. Szabó Béla tanszékvezető professzor kiemelte, hogy az 1914. évi egyetemmé alakulás előtti idővel monografikus igényrel még nem foglalkozott a kutatás. A nagyközönség számára érdekes adalékokkal szolgál Ady Endre jogászhallgatóként Debrecenben töltött időszakával foglalkozó fejezet.

A harmadik kötet a Debreceni Egyetem Műszaki Karán született, a lapjain építészhallgatók szemüvegén keresztül tekinthetünk a város ismerős szakrális épületeire. Metszet-, homlokzati- és alaprajzok segítségével 11 felekezet több mint félszáz, ma is álló vagy már csak régészeti feltárásokból megismerhető templomát és kápolnáját mutatja be a Kovács Péter, Keller Ferenc és Szilasi László által szerkesztett *Debrecen szakrális építészete* című kötet. Veress Dániel építészettörténésként, helytörténésként és a saját templomát a könyv segítségével jobban megismerő gyülekezeti tagként mondott köszönetet a könyv készítőinek.

Az eseményen a Kollégiumi Kántus szolgált László Lóránd karnagy vezényletével.

A Kollégiumi Könyvtári Napok idején kedvezményes, 500 Ft-os áron lehetett beiratkozni a könyvtárba vagy meghosszabbítani az olvasójegy érvényességét. Kísérő programokkal is vártuk az érdeklődőket. *Online, nahát* címmel könyvtárunk online szolgáltatásait bemutató rövid ismertetőt tartottunk. A könyvtár előtti folyosón elhelyezett asztalokon a *Könyvbörze* kínálata minden nap megújult. Idén is ragaszkodtunk a jól bevált árhoz: akik találtak kedvükre való könyvet, azoktól egy doboz teát vártunk cserébe. A hideg idő és a vizsgaidőszak beköszöntével hamarosan megnyitjuk az Adventi teaházunkat.

GÁBORIK JUDIT,
DR. OLÁH RÓBERT
Debreceni Református Kollégium
Nagykönyvtára

Amire egy pályázat tanít – a Könyvtári kihívás pályázói szemmel

A Tittel Pál Könyvtár felsőoktatási szakkönyvtárként kevés alkalommal mérettetheti meg magát önállóan egy versenyben. A pályázatok célcsoportjába, általában, nehezen sorolható be. 2024 őszén azonban érkezett egy olyan kiírás, amelyre bizakodva jelentkeztünk. A folyamatot az ország második legjobb felsőoktatási könyvtáraként zártuk.

Dr. Hankó Balázs kultúráért és innovációért felelős miniszter,
Oszlanczi Krisztina az EKKE Tittel Pál Könyvtára igazgatója,
Vincze Máté közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkár

A Hankó Balázs, kultúráért és innovációért felelős miniszter kezdeményezésére az MNMKG Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézete által meghirdetett „Könyvtári kihívás” pályázat célja a könyvtárak minél szélesebb körű mozgósítása az olvasás népszerűsítése és a könyvtárhasználat élénkítése érdekében.

Az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem könyvtáraként működő gyűjteményünk Egerben és Jászberényben érhető el. Nyilvános könyvtárként célunk, hogy tevékenységünk az oktatás- és a kutatás támogatása, valamint a digitális és hagyományos szakirodalom biztosítása mellett a sokrétű felhasználóképzést és a tudásmegosztást is támogassa. Alapadataink mellett kiterjedt adatbázis-előfizetéseink és magas szintű MTMT-s tevékenységünk biztosítja, hogy feladatunkat minél jobban ellássuk.

Kollégáink kreativitására és személyes érdeklődésére alapozva kulturális programokkal, rendhagyó könyvtárhasználati órákkal, a kutatómódszertant támogató alkalmakkal és az olvasást népszerűsítő programokkal várjuk a felhasználókat. Célunk, hogy az egyetem, Eger, Heves vármegye, sőt a régió lakóit is elérjük, bevonjuk és szolgáljuk. Könyvtárunk tevékenysége magas szakmai együttműködésekben alapul, melyek nagyrészt egyházi és világi, valamint egyetemi és intézményen kívüli partnerekkel valósulnak meg. Tudományos könyvtárként az országos és helyi szakmai szervezetek, közgyűjtemények, oktatási intézmények, továbbá alapítványok, egyesületek, gazdasági- és kommunikációs cégek munkáját is támogatjuk. Személyes elhivatottságunkon alapszik számos jótékonyági program, köztük a nemrégiben „Bátorság-díjjal” elismert egyetemi véradás, az Egri Állatmenhely támogatása vagy a kitűzők árusításával segített környezetvédelmi program.

Sokrétű tevékenységünk tudatosítására, számbavételére és rendszerezésére adott alkalmat ez a pályázat, amelyben eddigi és a féléves pályázati időszakban bevezetett programjainkról számoltunk be. Kategóriánkban kiemelkedtünk a könyvtár saját szervezésű rendezvényeinek és programjainak látogatószámával, s az ebben elért kimagasló növekedéssel, valamint a tőlük kölcsönzött dokumentumok számában produkált jelentős változással. Így nyerhettük el a „Nyilvános Felsőoktatási Könyvtárak és Nyilvános Szakkönyvtárak” alapkategóriában a 2. helyezést.

A pályázati folyamat részeként könyvtárunkba látogatott Rózsa Dávid, az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója és Bajnok Tamara, a Könyvtári Intézet osztályvezetője május 20-án. Ekkor egyetemünk rektora, dr. Pajtókné dr. Tari Ilona fogadta őket. Majd a Líceum impozáns tereit (Díszterem, Kápolna, Főegyházmegyei Könyvtár) és a könyvtár különböző emeleit látogatták végig Oszlanczi Krisztina főigazgató és Gál Tibor főigazgató-helyettes vezetésével. A könyvtár munkatársaival találkozva, megismerték a tudományos kutatást, az oktatást és az ismeretterjesztést célzó kezdeményezéseink, kampányaink és programjaink sorát, amelynek eredményeként Hankó Balázs miniszter és Vincze Máté közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkár – ünnepélyes keretek között – közösen adta át számunkra a díjat, november 3-án.

A pályázatról és a sikerhez vezető útról beszélgettünk legfrissebb Podcast adásunkban:

<https://open.spotify.com/episode/1WqgLh08zgys-roST66em4A?si=qMlufyK7RB6gQFh0QRWNCw>

LASKAY ANNA
EKKE
Tittel Pál Könyvtára

Nagy Nyári Könyves Kihívás a GFE Könyvtáraiban

Az idei nyáron a Gál Ferenc Egyetem négy tagkönyvtára közösen hirdetett könyves kihívást az egyetem hallgatóinak, oktatóinak, alumni tagjainak és munkatársainak. Felhívásunk nem kapcsolódott az országos könyvtári kihíváshoz, saját ötletből indítottuk el.

Az olvasás élményét szeretnénk volna erősíteni, ezért igyekeztünk az olvasandó könyvek témákat úgy meghatározni, hogy szinte minden olvasott kötet egy-egy témához kapcsolható legyen. Ezért szerepelt a megadott szempontok között például olyan könyv, amelynek a címében szerepel egy város neve, vagy amelyet egy könyvtáros ajánlott, vagy amelynek címe határozott névelővel kezdődik, vagy amelynek szerzője magyar, vagy amelyben az étel/ételek is szerephez jutnak.

Témajavaslatok:

1. Könyv, amelynek a címében szerepel egy város neve
2. Könyv, amelyet egy könyvtáros ajánlott
3. Könyv, amelynek története Európán kívül játszódik
4. Könyv, amelyben van egy bűntény
5. Könyv, amelyben szerelem születik vagy múlik el
6. Könyv, amelynek címe határozott névelővel kezdődik
7. Könyv, amelynek a szerzője magyar
8. Könyv, amelyet egy Szegedhez valamilyen módon köthető szerző írt
9. Könyv, amelynek helyszíne Budapest
11. Könyv, amelyben az étel/ételek is szerephez jutnak
12. Könyv, amelyben fiatalok a főszereplők
13. Könyv, amelyben a lélek is jelentős szerepet tölt be

Összesen tizenkét témát fogalmaztunk meg. Az elolvasott kötetek adatait – szerző, cím – a kötet téma-besorolását elektronikus űrlapon lehetett beküldeni. Akinek volt kedve, írhatott egy rövid ismertetőt, és plusz pontért plakátot, videót is lehetett készíteni. Hirdettünk kari győzteseket, és a legtöbb könyvet olvasó és pontot gyűjtő játékos nyerte a fődíjat. Sokan részt vettek a játékban, bár a könyvtáros azt szeretné, ha mindenki játszana.

A játékot szeptember végén zártuk és az eredményhirdetésekre az Országos Könyvtári Napok hetében került sor. Szeretnénk folytatni az olvasás népszerűsítését, terveink között szerepel, hogy a következő évben is meghirdetünk hasonló játékot.

Legtöbbet jelölt téma:

4. Könyv, amelyben van egy bűntény – Úgy látszik a nyári olvasmányok közül a legnépszerűbb a krimi műfaja volt.

Néhány példa az olvasott művekből:

Baldacci, David: *Az ártatlan*

Bryndza, Robert: *Nine Elms réme, Shadow Sands rejtélye, West Country ragadozója*

Child, Lee: *A baj nem jár egyedül*

Christie, Agatha: *Gyilkosság az Orient Expressen, Gyilkosság a diákszállón*

De jelen vannak Sophie Hannah, Tade Thompson, Camilla Läckberg írók is műveikkel.

A magyar szerzők közül: Palotás Petra, Cserhádi Éva, Szlaviczek Judit művei kerültek a listára.

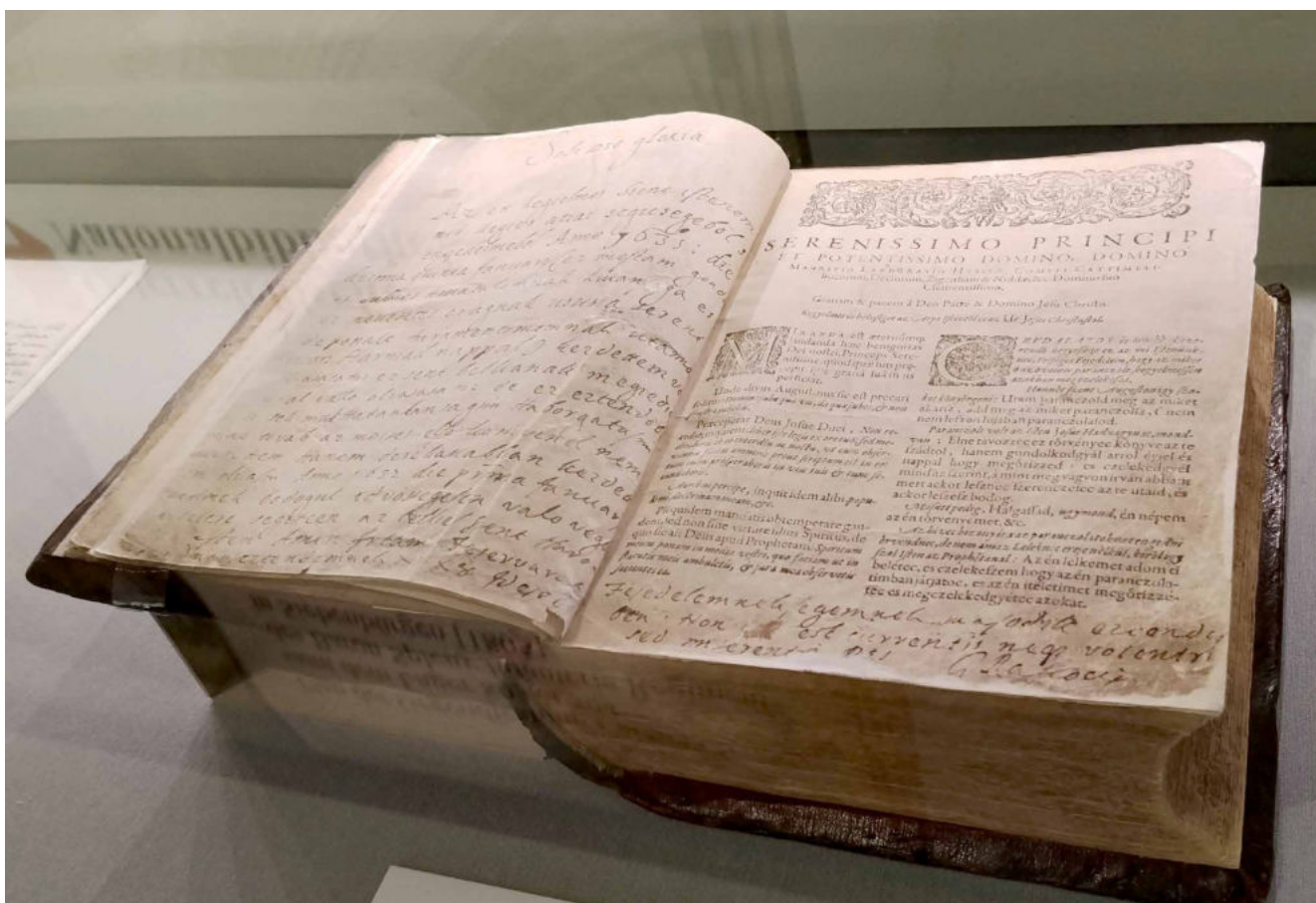
KÖVÉCS ILDIKÓ

Gál Ferenc Egyetem
Könyvtára

KÖNYVKALANDOK:
NYÁRI KÜLÖNKIADÁS
Nagy Nyári Könyves Kihívást hirdetünk!

Hazalátogatott Rákóczi György fejedelem Bibliája

A Ráday Gyűjtemény könyvtárának egyik legfontosabb kincse az I. Rákóczi György fejedelem bejegyzéseit tartalmazó, 1608-ban megjelent hanaui Biblia. Ezt a példányt Szenci Molnár Albert tiszteletpéldányként küldte a gyulafehérvári fejedelmi palotába, mivel a kiadás költségeit Rákóczi György viselte. A dúsan aranyozott, igényes bőrkötéssel rendelkező Bibliát Veres Anna Mária könyvtárigazgatóval együtt kísértük Gyulafehérvárra, ahol tavaszig egy időszaki kiállításon láthatja a közönség.

A törökök által megrongált vár újjáépítésére való megemlékezés adott alkalmat a gyulafehérvári Egyesülés Nemzeti Múzeuma számára, hogy „310 év az Alba Carolina vár építésének megkezdése óta 1715–2025” címmel egy nagyobb szabású időszaki kiállítással emlékezzen meg Gyulafehérvár múltjáról. A rendezvényt a múzeum és a Fehér Megyei Tanács szervezte, a megnyitón részt vett és köszöntést mondott a város polgármestere, Gabriel Codru Plesa. Meglepetésként ért, de megtiszteltetésnek tekintettem, hogy Gabriel Tiberiu Rustoiu főigazgató, valamint Florin Bogdan kurátor mellett állva szólhattam a kiállításra kölcsönadott Biblia jelentőségéről.

Rákóczi György Bibliája a második magyar nyelvű teljes, kinyomtatott Szentírás. Bejegyzései bizonyítják rendszeres Biblia-olvasását, nem véletlenül nevezték őt „bibliás fejedelemnek”. Csak ezt a példányt négyszer olvasta végig, és mindenhol rögzítette a pontos dátumot és a helyszínt, ahol az adott szakaszt elolvasta, és soha nem mulasztotta el hármass „Amen, Amen, Amen” formulával zárni.

A Bibliának kalandos utóélete volt: a fejedelem fia, Rákóczi Zsigmond örökölte meg, aki a sárospataki református kollégium könyvtárának adományozta. A kollégium 1671-es feldúlása során a Biblia eltűnt – feltételezzük, hogy a zavaros időkben a legbecsebb köteteket magánemberek igyekeztek kimenteni, átmenteni. 1707-ben a Meskó-család birtokába jutott a Biblia. Tőlük kapta ajándékba, vagy vásárolta meg Ráday Pál vagy Ráday Gedeon – a két család nemzedékeken át ismeretségi és családi kapcsolatban állt egymással. A mostani alkalommal tehát a Biblia hazatogott arra a helyre, ahonnan évszázadokon át tartó vándorlására indult a Ráday Könyvtárig.

A kiállítás áttekintést nyújt a római időktől kezdve a 19. századig. A középpontban a 18. századi átépítés és „Alba Carolina” arculatának kialakulása áll; és jelentős teret kapott a megelőző korszak, az Erdélyi Fejedelemség bemutatása. Amint a kurátor, Florin Bogdan kifejtette: ez a korszak nincs jelen a román köztudatban, keveset tudnak róla az emberek, a tárgyi emlékek nagy része elpusztult vagy szétszóródott több ország múzeumaiban. Ezért is törekedtek arra, hogy széles körből érkezzenek az együtt ritkán látható tárgyak – metszetek, könyvek, numizmatikai ritkaságok. A kiállítás 2026. március 22-ig látogatható.

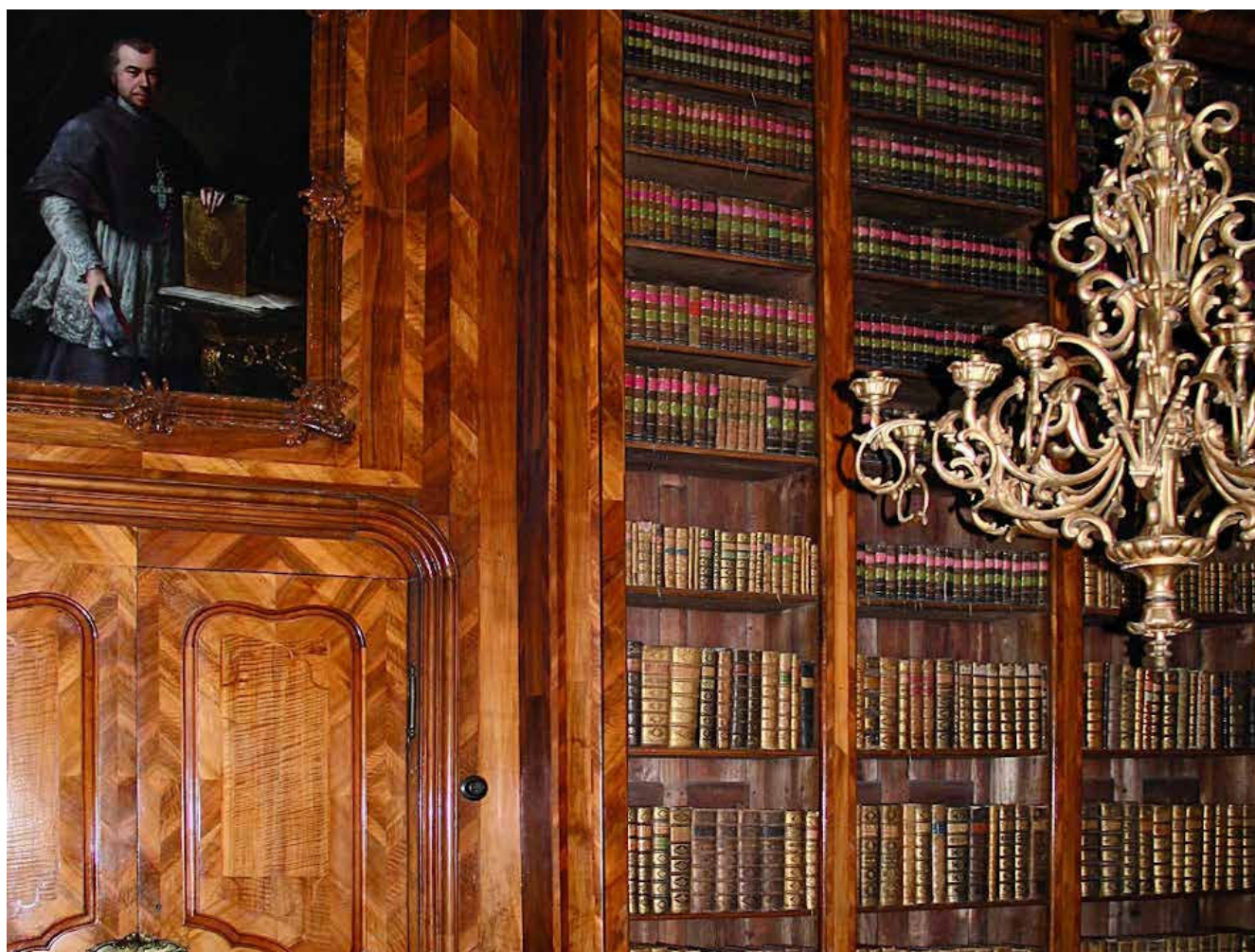
<https://www.parokia.hu/v/hazalatogatott-rakoczi-gyorgy-fejedelem-bibliaja/>

DR. BEREZ ÁGNES
Ráday Gyűjtemény

A Koller Könyvtár kötetei régi-új helyükön

A veszprémi érsekség honlapján adta hírül, hogy az érseki palota felújítási munkálatai miatt korábban kiköltöztetett Koller Könyvtár kötetei elfoglalhatták helyüket a restaurált barokk enteriőrben. A díszes könyvtárban főleg 16–18. századi művek, illetve néhány 19. század eleji sorozat kapott helyet a barokk kor sokoldalú szellemiségét tükrözve különböző tudományterületeket átfogó tematikában.

Ám nemcsak a tudatosan összeállított könyvtár barokk pompa hangulatát idéző végső, 1920-as és 30-as évekbeli kialakítása ragyog újra régi látványos szépségében. Az épületrestaurálással párhuzamosan megtörtént a műemlékkönyvtár digitalizálása is – részben teljes szövegű feldolgozással, részben címlapok közzétételével, és a digitális gyűjtemény része lett a korábbi cédulakatalógus is, amivel a Kollár Könyvtár anyaga elérhetővé, kutathatóvá vált a világ bármelyik részéről. A megújult Főegyházmegyei Könyvtár és Levéltár új honlapja elérhető itt: www.vfkl.hu

Online könyvtári marketing, social média használata az egyházi könyvtárak tájékoztatási, kultúraterjesztő munkájában

2025. január 19.

1052 Budapest, Piarista u. 1.
Piarista Gimnázium

A könyvtárak számára is rendkívül fontos, hogy elérjék olvasóikat, bővítsék ismerőik körét, Mára ennek egyik legfontosabb felülete a social média lett. Könyvtárainknak is meg kell jelenniük ezeken a platformokon, ha szeretnének nagyobb látogatottságot elérni, szolgáltatásaikat, gyűjteményüket megismertetni. Egyházi intézményként a keresztény értékek, az egyházi misztérió, kulturális intézményként pedig a kulturális információk, kincsek közvetítőiként jelenhetünk meg.

Szakmai napunk tervezett témái

- Online marketing a gyakorlatban – stratégiaépítés, marketingterv és kivitelezés a Facebook és Instagram felületein
- Könyvtári brandépítés
- A kultúramarketing hazai gyakorlata
- Élmény és közösség – a marketingstratégia megújítása
- Jó gyakorlatok és lehetőségek az online térben az egyházi és kulturális intézmények számára

Muzeális könyvtári terek, 2026. március 19. régikönyves gyűjtemények preventív állományvédelme Egy aktuális eset tanulságai

6000 Kecskemét,
Szabadság tér 7.
Kecskeméti Református
Egyházközség Könyvtára

Könyvtárainkban találhatók Magyarország legszebb muzeális könyvtári terei. A Pannonhalmi Főapátsági Könyvtárban felfedezett rovarfertőzés és az elhárítására alkalmazott eljárás tanulságait szeretnénk megosztani a hasonló gyűjteményekkel, muzeális teremkönyvtárral rendelkező egyházi gyűjtemények munkatársaival. A példából kiderül, hogy klímaváltozás és a megnövekedett látogatószám fokozza a gyűjteményeinket fenyegető veszélyeket. Az ország első számú szakértőinek segítségével szeretnénk, ha a gyűjtemények őrzői, kezelői megismernék a veszélyforrásokat, a megelőzési lehetőségeket. Ugyanakkor beszélni szeretnénk a védekezésről is.

Szakmai napunk tervezett témái

Könyvtári fertőzések és tömeges fertőtlenítés tapasztalatai: mit tehet a könyvtáros | Rovarkártevők és rágcsálók a könyvtári raktárakban. Prevenció, felismerés, védekezés | Turizmus és a muzeális teremkönyvtár állományvédelme: veszélyek és lehetősége | Katasztrófavédelmi terv a könyvtárban: hogyan készülünk fel időjárási haváriahelyzetekre? | Állományvédelmi munka önerőből: mit tehet a könyvtáros a muzeális gyűjteményben

